

KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 13.12.2005
KOM(2005) 658 v konečném znění

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

Hodnocení strategie udržitelného rozvoje

Akční platforma

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU

Hodnocení strategie udržitelného rozvoje

Akční platforma

(Text s významem pro EHP) OBSAH

1.	Rámec pro akce	4
2.	Provedení změny: zaměření na klíčové otázky	6
2.1.	Změna klimatu a čistá energie	6
2.2.	Veřejné zdraví	8
2.3.	Sociální vyloučení, demografie a migrace	8
2.4.	Řízení přírodních zdrojů	9
2.5.	Udržitelná doprava	11
2.6.	Celosvětová chudoba a rozvojové výzvy	11
3.	Dosahování výsledků	12
3.1.	Účinnější následná opatření	12
3.2.	Lepší vytváření politik	13
4.	Závěry	16

PŘÍLOHA 1 PROHLÁŠENÍ O HLAVNÍCH ZÁSADÁCH UDRŽITELNÉHO ROZVOJE RADA EVROPSKÉ UNIE Závěry předsednictví DOC 10255/05 EVROPSKÁ RADA V BRUSELU 16. a 17. ČERVNA 2005	17
--	----

PŘÍLOHA 2 CÍLE, ÚKOLY, POLITIKY A AKCE – DOSAHOVÁNÍ POKROKU V SOUVISLOSTI SE STRATEGIÍ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE	20
1. ŘEŠENÍ ZMĚNY KLIMATU	21
2. PODPORA DOBRÉHO ZDRAVÍ – VEŘEJNÉ ZDRAVÍ	22
3. BOJ PROTI SOCIÁLNÍMU VYLOUČENÍ A ŘEŠENÍ DEMOGRAFICKÝCH ZMĚN	23
4. LEPŠÍ ŘÍZENÍ PŘÍRODNÍCH ZDROJŮ	25
5. UDRŽITELNĚJŠÍ DOPRAVA	27
6. BOJ SE SVĚTOVOU CHUDOBOU A PODPORA ROZVOJE	29

PŘÍLOHA 3 HODNOCENÍ STRATEGIE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE EU V ROCE 2005:
VÝCHOZÍ REKAPITULACE A BUDOUCÍ SMĚRY VÝVOJE *SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A
EVROPSKÉMU PARLAMENTU {KOM(2005) 37}*..... 32

Hodnocení strategie udržitelného rozvoje

Kvalitě života přikládají Evropané velký význam. Chtějí prosperitu, čisté životní prostředí, dobré zdraví, sociální ochranu a spravedlnost, a to nejen pro sebe, ale rovněž pro své děti a vnoučata. S ohledem na rychle se měnící svět, v němž rychlost změny může schopnost hospodářství, sociální struktury a přírody přizpůsobit se změnám podrobit těžké zkoušce, se Evropa musí modernizovat a držet se v čele změn. Výzvou je zachovat rychlost, která posiluje jak hospodářský růst, tak i sociální zabezpečení a ochranu životního prostředí.

Tuto výzvu a nutnost změny uznala Evropská rada na zasedání v Göteborgu v roce 2001 přijetím strategie udržitelného rozvoje, k níž byl přidán další, vnější rozměr v roce 2002 na zasedání Evropské rady v Barceloně. Zásady a cíle udržitelného rozvoje – hospodářská prosperita, sociální spravedlnost, ochrana životního prostředí a mezinárodní odpovědnost – Evropská rada znovu potvrdila v červnu 2005, když přijala hlavní zásady pro udržitelný rozvoj; tyto zásady a cíle byly také ústředním tématem diskusí Evropských hlav států a předsedů vlád v Hampton Courtu v říjnu 2005.

Evropa velmi dobře zahájila používání těchto zásad udržitelného rozvoje. Do obnoveného lisabonského procesu byly zahrnuty důležité iniciativy v sociální oblasti a v oblasti ochrany životního prostředí. Rychlé tempo změn však vyžaduje zesílené úsilí k tomu, aby Evropa setrvala na cestě udržitelného rozvoje. S posíleným závazkem k růstu a zaměstnanosti spojeným s odhodláním zachovat a chránit evropské sociální a přírodní dědictví, využívat znalostí, pomoci rozvíjet inovace, integrovaně přistupovat k rozvoji politik a poskytovat za tímto účelem finanční prostředky toho může být dosaženo.

Vlády budou vždy důležitou součástí řešení, neboť stanovují rámec, v němž se občané a podniky rozhodují. Udržitelný rozvoj se však nemůže týkat jen toho, co mohou udělat vlády. Všem zúčastněným stranám, podnikům a zejména občanům musí být umožněno nalézat nové a inovativní způsoby, jak řešit výzvy a využívat příležitostí, a je třeba je v tom podporovat. Evropa nemůže všechny tyto výzvy řešit sama a prokázala odhodlání spolupracovat s mezinárodními partnery na globálních problémech a v celosvětové perspektivě.

1. RÁMEC PRO AKCE

Udržitelný rozvoj je ústřední dlouhodobý cíl Evropské unie stanovený ve Smlouvě. Evropská rada připravila v roce 2001 strategii, jak se tomuto cíli přiblížit. Od té doby byly tyto plány převáděny na politické iniciativy, které postupně přinášejí v této oblasti výsledky.

Byl zaveden rámec pro akce. Po hospodářské stránce je obnovená lisabonská strategie motorem pro růst a zaměstnanost a pomůže EU přizpůsobit se výzvám celosvětové soutěže a stárnoucího obyvatelstva. Silnější evropské hospodářství je nezbytné pro udržitelný rozvoj a je jeho součástí; pomůže vytvořit finanční prostředky na investice, a to například do čistšího životního prostředí, lepšího vzdělávání a zdravotní péče a do sociální ochrany. Udržitelnější využívání přírodních zdrojů a zvýšená sociální spravedlnost jsou zároveň rozhodující pro úspěch našeho hospodářství.

EU si je vědoma těchto vztahů a využívá vzájemně se posilujících prvků hospodářské a sociální politiky a politiky životního prostředí. Komise se nyní ujímá hodnocení dopadu všech velkých politických návrhů, aby tak zhodnotila jejich příspěvek k udržitelnosti. Reforma

zemědělské a rybářské politiky, posílení politiky rozvoje venkova a rovněž modernizace politiky soudržnosti odráží tento závazek vytváření integrovaných politik. EU zavedla politický rámec pro boj se změnou klimatu, včetně náročného systému obchodování s emisemi CO₂, který má podnítit průmyslové podniky ke snížení emisí za minimální náklady.

Bylo přijato několik průřezových a tematických strategií a akčních plánů¹, často spojených se specifickými cíli a milníky. Ty zahrnují společné úsilí napříč širokou řadou oblastí například ke zlepšení bezpečnosti, veřejného zdraví, zlepšení sociálního začlenění, posílení soudržnosti a zastavení ztráty biologické rozmanitosti, zvýšení kvality půdy, vody a ovzduší. Členské státy a místní a regionální správy rovněž jednaly plošně například při řešení sociálního vyloučení, při přípravě na dopady stárnoucí společnosti, snížení emisí skleníkových plynů a zlepšení kvality místní veřejné dopravy².

Toto hodnocení bere v úvahu zmíněné úspěchy a stanoví konkrétní další akce příštích let. Vrchol obnoveného procesu zahájeného na začátku roku 2005 se skládá ze tří úzce spojených prvků tvořících balíček:

- sdělení Komise přijaté v únoru 2005 analyzující pokrok a navrhuující první směry,
- hlavní zásady přijaté v červnu 2005 Evropskou radou,
- toto sdělení zaměřené na provádění a akce.

Při vytváření tohoto balíčku Komise hojně konzultovala Radu a Parlament, členské státy, nevládní organizace, občany a zúčastněné strany³ a naslouchala jim. Hlavním poučením vyplývajícím z těchto rozhovorů je to, že obnovená strategie potřebuje silnější zaměření, jasnější rozdělení odpovědností, větší osvojení a širší podporu, silnější zapojení mezinárodního rozměru a účinnější provádění a sledování.

Cílem tohoto hodnocení **není nahradit, ale nadále rozvíjet** strategii udržitelného rozvoje. Má zajišťovat, že budou využity vztahy mezi evropskými politickými iniciativami a změny budou posouzeny tak, abychom dosáhli cílů udržitelnosti. Hodnocení

- identifikuje klíčové problémy, které musí v příštích letech získat více pozornosti;
- navrhuje, aby vnější rozměr udržitelného rozvoje (například využívání celosvětových zdrojů, záležitosti mezinárodního rozvoje) byl zohledněn při vytváření vnitřních politik a aby dopad evropských politických rozhodnutí na celosvětový udržitelný rozvoj byl hodnocen důsledněji;
- navrhuje způsoby, jak měřit pokrok a pravidelně hodnotit priority za účelem dosažení větší soudržnosti strategií členských států a EU;
- doporučuje, aby byl veden nepřetržitý dialog s lidmi a organizacemi – předními obchodními představiteli, regionálními a místními orgány, nevládními organizacemi,

¹ Široký přehled různých strategií a akčních plánů EU, které podporují udržitelný rozvoj, se nachází v příloze II.

² Nejvýznamnější příklady dosaženého pokroku byly uvedeny ve sdělení Komise z února 2005 KOM (2005) 37. Viz rovněž publikace Eurostatu z prosince 2005 o ukazatelích udržitelného rozvoje.

³ Sdělení Komise z února 2005 KOM (2005) 37. Komise v průběhu konzultací obdržela více než 1100 příspěvků.

vysokoškolskou inteligencí a občanskými organizacemi - , které se zasazují o provedení změny.

2. PROVEDENÍ ZMĚNY: ZAMĚŘENÍ NA KLÍČOVÉ OTÁZKY

Toto hodnocení zdůrazňuje několik klíčových otázek, které potřebují silnou podporu na nejvyšší politické úrovni, aby se zapojila veřejnost, zrychlilo se rozhodování a akce na všech úrovních, podnítilo se více angažované myšlení a urychlila se absorpce nových a lepších myšlenek. Uznává potřebu pravidelné kontroly pokroku a navrhuje, jak to provést.

Při řešení specifických problémů je třeba přihlídnout k mnoha faktorům, které jdou napříč oblastmi. Vývojové tendence jsou mezi sebou provázány, a proto je nezbytné nadále zkoumat odvětvové politiky současně v jednotném rámci. Například boj proti *změně klimatu* má mnoho aspektů a jak energetická, tak i dopravní politika hrají klíčovou úlohu při snižování emisí skleníkových plynů. Změna klimatu má sociální dopady, protože například mnoho klimatických jevů, jako jsou záplavy a sucha, často nepoměrně zasahují nejslabší regiony a části obyvatelstva. Evropa již využívá příznivých vztahů mezi oblastmi politik. Byla zahájena akce pro udržitelnou energii s cílem zvýšit bezpečnost dodávek energie, zmírnit změnu klimatu a místní znečištění ovzduší, zmírnit chudobu a zvýšit bezpečnost a současně podporovat místní rozvoj a rozvoj venkova. Nicméně existují výhody a nevýhody. Výsledkem některých politik jsou náklady na přizpůsobení a je třeba hledat cesty, jak nejlépe tyto výhody a nevýhody vyvážit.

Účinné reakce vyžadují mezinárodní spolupráci a solidaritu. EU se zavázala ke zmírnění chudoby v rozvojových zemích a úzce spolupracuje s OSN při plnění rozvojových cílů tisíciletí. Podílí se na řadě mnohostranných aktivit, například spolupracuje s ostatními na plnění závazků týkajících se biologické rozmanitosti, zásob ryb, energie a vody, které byly přijaty na Světovém summitu o udržitelném rozvoji, a bojuje proti změně klimatu. EU využije svého vlivu, aby pro náročný program udržitelného rozvoje získala více národů. Použije rovněž vlastní nástroje, jako jsou obchodní dohody a dohody o spolupráci, aby urychlila změnu, a vnější rozměr začlení coby faktor při vytváření své vnitřní politiky.

EU a členské státy musí nadále investovat do výzkumu a technologií, aby našly nové hospodárné způsoby výroby a spotřeby šetrné ke zdrojům. Využitím nových technologií – informačních technologií a nástrojů komunikace, alternativní výroby energie, výrobků a postupů s nízkým dopadem na životní prostředí, nových pohonných hmot a dopravních technologií – může Evropa prorazit v účinnosti zdrojů, čímž můžeme dosáhnout udržitelného růstu.

Vzdělávání hraje zásadní úlohu v usnadnění změn, které jsou součástí udržitelného rozvoje. Zajišťuje, aby lidé měli schopnosti přizpůsobit se globálním změnám, aby se šířily znalosti a aby se o změny začaly zasazovat zúčastněné strany.

2.1. Změna klimatu a čistá energie

Dochází ke změně klimatu. Nedá se jí předejít, ale je možné tuto změnu udržet na přijatelné úrovni a její negativní dopady mohou být značně zmírněny. Je to celosvětový problém, který si žádá globální řešení. Je třeba vynaložit větší úsilí na snížení emisí skleníkových plynů nejen v EU, ale rovněž v jiných zemích, které se na emisích nejvíce podílejí, a v nově

vznikajících ekonomikách. Je rovněž podstatné, aby se EU změně klimatu přizpůsobila a pomohla k tomu také jiným zemím, zejména rozvojovým zemím.

Nezbytné změny se dotknou některých skupin, odvětví nebo zemí více než jiných. Je důležité vytvořit mechanismy na pomoc těm, kterých se změny vážněji dotýkají, a motivovat všechny mezinárodní partnery, aby zavedli aktivní politiky v oblasti změny klimatu.

Zmírnění změny klimatu s sebou přináší důležité společenské a hospodářské příležitosti a pomůže omezit jiné neudržitelné tendence. Změnou našich zvyků využívání energie by EU mohla například hospodárně ušetřit nejméně 20 % své současné spotřeby energie, což je úspora rovnající se spotřebě energie Německa a Finska dohromady. EU je dobře vybavena obnovitelnými zdroji energie – je možno využít vítr, slunce, biomasu, vlny, vodní elektrárny, geotermální elektrárny – a má technologie, s jejichž pomocí může těchto zdrojů využít, aby pokryla větší díl svých potřeb tepla, elektřiny a pohonných hmot.

Přes očividné hospodářské dopady ukazuje zkušenost, že opatření na zmírnění změny klimatu a využití vlastních možností EU, co se týče účinnosti a obnovitelné energie, mají mnoho dalších výhod – zvýšená bezpečnost dodávek, snížení emisí jiných znečišťujících látek, místní rozvoj a kvalitní pracovní místa. Pomáhají rovněž EU udržet si vedoucí pozici v inovativních technologiích v době, kdy se v těchto oblastech rozvíjí silná konkurence. Kromě toho má EU rovněž dobré postavení na to, aby pomohla rozvojovým zemím dosáhnout hospodářského růstu za použití méně znečišťujících technologií, například prostřednictvím mechanismu čistého rozvoje v rámci Kjótského protokolu, který umožní přesun těchto technologií do rozvojových zemí. Možnosti existují a je třeba jich využít.

Klíčové akce:

- EU se bude snažit dostát závazkům snižovat emise skleníkových plynů i nadále, po skončení současných závazků v roce 2012, vytvářením návrhů a prací na širších mezinárodních dohodách, které se týkají všech skleníkových plynů a všech odvětví, podporou inovací a začleněním opatření na přizpůsobení. Systém EU pro obchodování s emisemi by mohl sloužit jako příklad pro mezinárodní trh s oxidem uhličitým.
- EU vypracuje budoucí politiku týkající se klimatu prostřednictvím druhé fáze Evropského programu pro změnu klimatu, bude spolupracovat se zúčastněnými stranami na rozvoji nových akcí, aby se systematicky využívaly hospodárné možnosti týkající se například automobilů, letectví, rozvoje technologií a přizpůsobení. EU a členské státy zhodnotí systém EU pro obchodování s emisemi s přihlédnutím k jeho budoucímu rozvoji a s ohledem na jeho rozšíření na ostatní skleníkové plyny a odvětví, jako je letectví.
- Hlavy států a předsedové vlád se na svém neformálním setkání v Hampton Courtu v říjnu 2005 shodly, že požádají Komisi, aby vypracovala posílenou udržitelnou bezpečnou a konkurenceschopnou evropskou energetickou politiku. Komise vypracuje v roce 2006 hlavní iniciativy ohledně biomasy⁴ a biopaliv. V roce 2006 rovněž zahájí diskusi o politice EU týkající se obnovitelných energií do roku 2020, včetně otázky podílu obnovitelných energií na skladbě zdrojů energie. To poskytne jasný cíl pro všechny účastníky a jistotu, kterou žádají podniky a investoři. EU bude nadále podporovat využívání obnovitelných zdrojů energie na celém světě.

⁴ KOM (2005) 628.

- Komise navrhne akční plán energetické účinnosti za účelem dosažení hospodárných možností úspor v odhadovaném rozsahu 20 %. Je třeba silně podpořit úsporu energie v budovách, překročit rámec současných zákonů o energetické výkonnosti v budovách a pomoci tak zejména domácnostem. Komise bude spolupracovat se všemi členskými státy, zejména s členskými státy s největšími možnostmi zlepšení, a využívat při tom strukturálních fondů za účelem dosažení cílů energetické účinnosti.

2.2. Veřejné zdraví

Zdraví je celosvětové téma. Choroby se rychle šíří mezi kontinenty. Evropa potřebuje zvýšit své kapacity pro boj s přeshraničními zdravotními hrozbami. Úsilí EU musí být doplněno účinnou akcí v sousedních zemích a na celosvětové úrovni. Boj se zdravotními hrozbami si žádá rychlou a účinnou reakci, funkční zdravotní systémy a schopnosti v oblasti řízení, technologií a infrastruktury. Neschopnost jednoho členského státu reagovat by mohla ohrozit celou EU. Je proto nesmírně důležité překlenout nerovnosti v oblasti zdraví v rámci EU.

EU má rovněž povinnost podporovat mezinárodní úsilí o lepší zdravotní péči. V současné době 40 milionů lidí na světě trpí HIV/AIDS. 24 milionů lidí zemřelo, z toho 5 milionů dětí. Malárie zabíjí každoročně více než milion lidí, převážně dětí v subsaharské Africe. Vážným problémem je vzrůstající počet kmenů bakterií odolných proti antibiotikům.

Podpora zdraví a prevence chorob (řešením rozhodujících činitelů pro zdraví na vhodné úrovni) dlouhodobě sníží hospodářskou a sociální zátěž, kterou je nemoc. Navíc lepší znalosti účinků znečišťujících látek na zdraví rovněž usnadní zlepšená preventivní a plánovací opatření.

Klíčové akce:

EU a členské státy:

- budou modernizovat své akční plány ve věci zvládnutí zdravotních hrozeb (při přípravě na možnou pandemii, s přihlédnutím k nedávno aktualizovaným pokynům pro připravenost na pandemii chřipky);
- schválí a provedou strategii EU týkající se HIV/AIDS, včetně přijetí opatření na zlepšení dohledu a posílení spolupráce mezi členskými státy. Je třeba zesílit úsilí, aby se ve třetích zemích provedl současný akční program EU boje proti HIV/AIDS, tuberkulóze a malárii.
- budou koordinovat výzkum v oblasti vztahů mezi látkami znečišťujícími životní prostředí, vystavováním se jim a dopadem těchto látek na zdraví, abychom lépe pochopili, které faktory životního prostředí způsobují zdravotní problémy a jak jim nejlépe předcházet.

2.3. Sociální vyloučení, demografie a migrace

Vypořádat se s chudobou a sociálním vyloučením v EU není pouze otázkou zvýšení nízkých příjmů. Je třeba rovněž podpořit přístup k zaměstnání, bydlení, mobilitě, zdravotní péči, komunikačním a informačním službám a především ke vzdělání a odbornému školení. Značná část obyvatel EU (15 %) je ohrožena chudobou. Zvláštním problémem je dětská chudoba. Jak už bylo prodiskutováno na neformálním setkání hlav států a předsedů vlád v Hampton Courtu, je naléhavé věnovat pozornost boji proti sociálnímu vyloučení.

EU čelí nejen hospodářským, ale rovněž významným sociálním výzvám, které jsou důsledkem **stárnutí** její **společnosti**. Stárnutí obyvatelstva se do roku 2040 urychlí, což ve spojení s poklesem porodnosti způsobí snížení počtu obyvatel v produktivním věku. Nižší porodnost ve spojení s rostoucí průměrnou délkou života totiž může znamenat, že do roku 2050 budou jednu starší osobu podporovat dva lidé v produktivním věku, oproti dnešním čtyřem. Tento vývoj by mohl rovněž snížit míru růstu.

Vlády musí připravit evropské hospodářství a společnost na stárnutí mnoha našich společností. Oživení produktivity a podílu na zaměstnanosti, zejména starších pracovníků a žen, je nezbytné k zachování naší schopnosti udržitelného hospodářského růstu. Modernizace evropských systémů sociální ochrany, zejména v oblasti důchodů a dlouhodobé péče, je klíčem, stejně jako podpora aktivního a zdravého stárnutí. Je zapotřebí více politik příznivých pro rodiny. Zásadní je účinné řízení přílivu přistěhovalců, včetně pozitivní integrace přistěhovalců a jejich rodin. To rovněž zdůrazňuje potřebu více a lépe investovat do lidského kapitálu z celoživotní perspektivy, aby se zachovala zaměstnatelnost pracovníků. K tomu je nutné, aby členské státy provedly účinné strategie celoživotního vzdělávání.

Klíčové akce:

- V reakci na diskuse hlav států a předsedů vlád v Hampton Courtu v říjnu 2005 předloží Komise na začátku roku 2006 sdělení, které se bude zabývat způsoby, jimiž může EU pomoci členským státům reagovat na demografické výzvy, jimž čelí, zejména podporou strategií aktivního stárnutí, integrace přistěhovalců a lepších podmínek pro rodiny. Bude konzultovat sociální partnery ve věci navržení nových iniciativ na podporu skloubení pracovního a soukromého života.
- Komise navrhuje Evropský rok boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení. Plán na rovnost mezi muži a ženami bude předložen v roce 2006 a pomůže dosáhnout rovnosti mezi pohlavími a řešit demografickou výzvu EU. EU podporuje úsilí členských států modernizovat systémy sociální ochrany, což zajistí jejich udržitelnost.
- EU a její členské státy by měly nadále rozvíjet politiku EU týkající se legálního přistěhovalectví, posilovat integraci přistěhovalců a jejich rodin a bojovat proti ilegálnímu přistěhovalectví. Komise navrhla podpořit integrační opatření členských států prostřednictvím Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí na období 2007-2013. Vydala politický plán legálního přistěhovalectví, včetně postupů pro přijímání. V roce 2006 rovněž navrhne společný politický rámec pro boj s ilegálním přistěhovalectvím.

2.4. Řízení přírodních zdrojů

Silně se spoléháme na čerpání přírodních zdrojů – surovin, potravin, energie a zemědělské půdy – a na to, že se přírodně „vstřebává“ zvyšující se množství odpadu, který vyprodukuje rostoucí lidská populace, která má nyní okolo šesti miliard. Posouzení ekosystému na konci tisíciletí OSN z roku 2005 naznačuje, že dvě třetiny zásob ekosystému, na nichž lidé závisí, klesají. Evropské požadavky na planetu se od začátku šedesátých let 20. století zvýšily téměř o 70 %. Odhaduje se, že Evropané užívají průměrně 4,9 ha produktivní zemědělské půdy na osobu, aby uživilí svůj způsob života (ve srovnání s 9,5 ha v USA a 1,5 ha v Číně), zatímco celosvětový průměr je 1,8 ha.

Určité způsoby využití půdy a moře vedly ke zvýšené přetíženosti dopravy, spotřebě energie a znečištění, zvýšenému riziku záplav a ztráty krajiny, přirozených prostředí výskytu a biologické rozmanitosti⁵. Toho se týkají globální způsoby využívání zdrojů, protože snižují schopnost Země regenerovat se a snižují zásoby, které příroda poskytuje. Ztráta biologické rozmanitosti, podnícená částečně změnou klimatu, má dopady na hospodářství včetně cestovního ruchu a odvětví, jakým je zemědělství, která jsou závislá na činnosti ekosystému (opylování, úrodnost půdy, dostupnost a kvalita vody), nebo na jiná odvětví, která využívají přírodovědné informace jako zdroj inovací.

Je-li EU v čele, pokud jde o inovativní řešení, jak lépe řídit zdroje, může podpořit hospodářství šetrnější ke zdrojům a stát se světovým vedoucím představitelem v ekologicky účinných technologiích. Zvyšuje se povědomí – nejen mezi podniky – o výhodách vyplývajících z investic do ekologických inovací. Trh s udržitelnými výrobky a postupy bude muset narůst, aby uspokojil poptávku rychle rostoucí celosvětové „střední“ třídy po zboží a službách zákazníci současně s kvalitou životního prostředí. Koordinovaný přístup předjímající potřebu přejít na udržitelnější výrobní a spotřební postupy dá Evropě náskok v konkurenceschopnosti.

Vlády hrají podstatnou úlohu při zajištění úspěchu tím, že poskytnou očekávaný dlouhodobý regulační rámec, který bude odměňovat ekologické inovace a podporovat tak podniky, které se nyní snaží rozvíjet udržitelné činnosti. Veřejné orgány mají potřebnou kupní sílu, čímž se mohou zasadit o nutnou dynamiku změny. V EU například veřejné orgány (jako místní orgány, školy, nemocnice) nakupují každoročně výrobky a služby v hodnotě 1600 miliard EUR, tj. 16 % našeho HDP. Ty je možno použít pro vytvoření rozhodujícího množství zákazníků potřebných pro tržní úspěch udržitelných technologií.

Klíčové akce:

- Členské státy by si měly společně s Komisí vyměňovat zkušenosti a osvědčené postupy při změně zdanění z práce na spotřebu a/nebo znečišťování způsobem neutrality výnosů, což přispěje k cílům EU týkajícím se zvyšování zaměstnanosti a ochrany životního prostředí. Členské státy by navíc měly účinněji využívat své značné kupní síly a podporovat přijetí inovativních, energeticky účinnějších a čistších použití. Komise navrhne směrnici o veřejných zakázkách na ekologická vozidla.
- EU bude společně s členskými státy a zúčastněnými stranami podporovat ekologické inovace a rozšiřovat trh ekologických technologií. Členské státy by měly provést své plány ekologických technologií. V rámci sedmého rámcového programu pro výzkum poskytne EU finanční prostředky na urychlení akcí a podnícení výzkumu a rozvoje technologií v klíčových oblastech včetně vodíkových a palivových článků.
- Komise vypracuje akční plán na podporu udržitelné výroby a spotřeby, jenž bude vycházet ze současných iniciativ a nástrojů, jako jsou politiky zdrojů a odpadu, integrovaná výrobní politika a normy, systémy řízení životního prostředí a politiky inovací a technologií, aby posílila jejich dopad, aby vyřešila všechny nedostatky a zajistila jejich přínos ke globálním iniciativám.

⁵ Zpráva Evropské agentury pro životní prostředí za rok 2005 o stavu životního prostředí uvádí, že za posledních 30 let bylo dosaženo velkého pokroku. Stav životního prostředí je však v mnoha aspektech nadále neudržitelný. To se může řešit pouze účinnějším zapojením problémů životního prostředí do jiných oblastí politik.

- EU a členské státy by měly zajistit dostatečné financování a řízení sítě chráněných oblastí Natura 2000 a lépe začlenit otázku biologické rozmanitosti do vnitřních a vnějších politik s cílem zastavit ztrátu biologické rozmanitosti.

2.5. Udržitelná doprava

Dostupnost cenově dosažitelné dopravy přináší užitek nám všem. Trpíme však rovněž nevýhodami, jako je přetíženost dopravy, dopady na zdraví a ničení životního prostředí. S rostoucím hospodářstvím roste i poptávka po dopravě. Velký růst znamená i přes značná vylepšení výkonů vozidel, že se negativní dopady zvyšují a současný vývoj je neudržitelný.

Výhody mobility mohou být zajištěny za mnohem menších hospodářských a sociálních dopadů i dopadů na životní prostředí. Toho je možno dosáhnout snížením potřeby dopravy (například změnou využívání půdy, podporou práce z domova a videokonferencí), lepším využitím infrastruktury a vozidel, změnou způsobů dopravy, například užíváním železnice namísto silnice, cyklistikou a chůzí na krátké vzdálenosti a rozvojem veřejné dopravy, používáním čistších vozidel a rozvojem alternativních látek za ropu, jako jsou biopaliva a vozidla na vodíkový pohon.

Výhody udržitelnější dopravy jsou široké a značné: vypořádáme-li se s přetížeností dopravy, sníží se náklady podniků, ušetří se lidem čas alepší se přístup k regionálnímu a místnímu rozvoji, zmírní se změna klimatu a dopady na biologickou rozmanitost, zvýší se bezpečnost dodávek energie tím, že se sníží závislost na ropě; zlepšíme místní životní prostředí a zmírníme dopady na zdraví, zejména v městských oblastech.

Klíčové akce:

- EU a její členské státy by se měly zaměřit na zatraktivnění alternativ silniční dopravy pro nákladní dopravu a cestující a současně rozvíjet transevropské sítě a intermodální spojení pro logistiku nákladní dopravy a umožnit tak snadný přesun zboží mezi silniční, železniční a lodní dopravou. Toto bude tématem větší politické diskuse ve druhé polovině roku 2006.
- Evropská komise bude nadále zkoumat využití možnosti zpoplatnění infrastruktury v EU, bude přitom vycházet z úspěšných místních plánů týkajících se zavedení poplatků ke zmírnění přetíženosti dopravy, zpoplatnění infrastruktury v celé EU pro kamiony a nové příležitosti, které se objevují s novými satelitními, informačními a komunikačními technologiemi.
- Komise navrhne balíček opatření na zlepšení dopadů automobilů na životní prostředí, která budou podporovat čistá a energeticky účinná vozidla včetně směrnice o veřejných zakázkách na taková vozidla, nové normy vozidel a větší používání biopaliv. Již navrhla, aby členské státy rozrůznily poplatky projíždějících aut podle emisí CO₂.

2.6. Celosvětová chudoba a rozvojové výzvy

Všechny globální hrozby pro udržitelný rozvoj jsou spolu provázány. Chudoba, ničení životního prostředí a spory se vzájemně podněcují. Více než miliarda lidí žije za méně než dolar na den a 2,7 miliard žije za méně než dva dolary. 2,6 miliard lidí – více než 40 % světové populace – nemá přístup k základní hygieně a více než jedna miliarda stále využívá nebezpečné zdroje pitné vody. Chudoba a nerovnost jsou nejen nespravedlivé, ale ohrožují rovněž světový rozvoj, dlouhodobou prosperitu, mír a bezpečnost. Globalizace znamená, že

naše společná prosperita a bezpečnost rozhodujícím způsobem závisí na úspěšném boji s chudobou.

Je třeba jednat na všech úrovních, EU musí jednat dvoustranně i mnohostranně, a integrovaně. EU opět potvrdila svůj závazek udržitelného rozvoje na Světovém summitu OSN v září 2005 tím, že provedla akce ze Světového summitu OSN o udržitelném rozvoji, že pracovala na dosažení rozvojových cílů tisíciletí a že pokračovala v rozvojové agendě z Dohá. Aby se vypořádala s celosvětovými výzvami, musí EU zajistit, aby její vnitřní a vnější politiky společně fungovaly a měly tak maximální účinnost.

EU stojí v čele mezinárodního úsilí o vymýcení chudoby. Poskytuje více než polovinu světové pomoci a zavázala se, že v budoucnu tuto podporu zvýší, a to jak z hlediska kvality, tak množství. Nedávno přijala „Evropský konsenzus pro rozvoj“, který popisuje společnou vizi rozvoje a příslušné prostředky.

Klíčové akce:

- EU a její členské státy by měly zvýšit svůj objem pomoci na 0,7 % hrubého národního důchodu (HND) v roce 2015 a dosáhnout průběžného cíle, kterým je 0,56 % v roce 2010, přičemž EU-15 má individuální cíl 0,51 % a ostatních deset členských států EU 0,17 %.
- EU a její členské státy by měly zvýšit účinnost, soudržnost a kvalitu svých politik pomoci v období 2005-2010 větší koordinací členských států, rozvojem společného programového rámce EU, využíváním většího počtu společných akcí a spolufinancováním projektů, zvýšením soudržnosti mezi rozvojem a jinými politikami. Měly by zvýšit kvalitu pomoci prostřednictvím účinné podpory rozpočtu, snížením dluhu a uvolněním pomoci.
- EU se zasadí o zlepšení mezinárodního řízení životního prostředí, mimo jiné prostřednictvím vytvoření Organizace OSN pro životní prostředí a posílením vícestranných dohod o životním prostředí. Zesílí své úsilí na zajištění toho, aby byl mezinárodní obchod používán jako nástroj k dosažení skutečného celosvětového udržitelného rozvoje, a to jak v socioekonomickém ohledu, tak pokud jde o životní prostředí. Učiní tak ve vícestranném kontextu (WTO, kolo jednání z Dohá) a rovněž v rámci svých regionálních a dvoustranných obchodních vztahů.

3. DOSAHOVÁNÍ VÝSLEDKŮ

3.1. Účinnější následná opatření

Je potřeba monitorovat a podnikat následná opatření. To je možné, aniž bychom vytvářeli nové postupy nebo více administrativy. Součástí bude následující:

- Komise každé dva roky předloží zprávu o pokroku. Ta bude vycházet z řady ukazatelů udržitelného rozvoje, které byly určeny za pomoci národních odborníků a schváleny Komisí v únoru 2005⁶. Součástí tohoto sdělení je první zpráva s nejnovějšími statistickými údaji⁷.

⁶ SEC (2005)161.

⁷ Měření pokroku k udržitelnější Evropě – ukazatele udržitelného rozvoje v Evropské unii). Evropská komise, Eurostat Panorama of the European Union, Lucembursko, Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2005. ISBN 92-894-9768-8

- Evropská rada a Evropský parlament na základě zprávy Komise nejméně jednou za dva roky diskutují o pokroku, hodnotí priority a poskytují obecné směry udržitelného rozvoje.
- Evropský hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů hrají důležitou roli při vytváření silnější podpory činnosti, například pořádáním pravidelných diskusí se zúčastněnými stranami a tím, že jedná jako urychlující činitel při podněcování debaty rovněž na vnitrostátní úrovni.
- Evropská komise zahájí hodnocení strategie udržitelného rozvoje během roku 2009 a zahrne i postup konzultací zúčastněných stran.

Všechny členské státy navíc vypracovaly své vlastní strategie udržitelného rozvoje nebo je brzy dokončí; mnoho z nich pravidelně podává zprávu o dosaženém pokroku. Možnosti učit se od sebe vzájemně, určit, co fungovalo dobře a co je problematické, však nebyly ani zdaleka plně využity. Různé vnitrostátní strategie a evropská strategie by se měly co nejvíce vzájemně posilovat, tak aby se z celku mohlo stát víc, než je souhrn jeho částí.

Proto se navrhuje, aby členské státy:

- Vhodným způsobem zhodnotily své vnitrostátní strategie ve světle strategie Evropské unie a zveřejnily je nejpozději do konce roku 2006. Členské státy se vyzývají, aby hodnotily zejména to, jak by mohly účinněji využít své vnitrostátní politické nástroje (viz oddíl 3.2) a jak by je mohly lépe zapojit do akcí, které se podnikají nebo jsou navrženy na evropské úrovni.
- Na základě ohodnocených vnitrostátních strategií zahájily pozvolný proces kritické prověrky a zaměřily se při tom na specifická témata, a zejména aby se pokusily určit příklady osvědčených politik a postupů, které by mohly zavést všechny členské státy. Kritická prověrka by mohla zahrnovat rozměr vnějšího hodnocení, případně s podporou ze sítě národních poradních rad pro udržitelný rozvoj a se zapojením třetích zemí. První zkušební hodnocení pod řízením předsednictví a s pomocí Komise, zapojující členské státy, které se přihlásí jako dobrovolníci, by mohlo být provedeno během roku 2006.
- Uvažovaly o zřízení nezávislých poradních rad pro udržitelný rozvoj, pokud dosud nebyly zřízeny, aby se podnítila odborná diskuse a přispělo se k hodnocením pokroku jednotlivých států a EU.

Komise vyzývá kandidátské země, aby dokončily své vnitrostátní strategie a sjednotily své reformy se strategií EU pro udržitelný rozvoj. Komise k tomu přihlédne ve svých zprávách o pokroku.

Strategie EU pro udržitelný rozvoj by měla ovlivňovat mezinárodní postupy pro udržitelný rozvoj a pomoci postupně plnit rozvojové cíle tisíciletí a Johannesburgský prováděcí plán.

3.2. Lepší vytváření politik

Zlepšit soudržnost politik: hodnocení dopadů a jiné nástroje pro zlepšení právní úpravy

Existují nástroje pomáhající zákonodárcům určit správný postup a mělo by se používat účinné hodnocení dopadů od prvních stádií vytváření politik. To zákonodárcům umožní určit nejlepší možnosti založené na vyrovnaném hodnocení pravděpodobných hospodářských a sociálních

dopadů a dopadů na životní prostředí, vztahů mezi nimi a jejich výhod a nevýhod a přihlédnout ke stanoviskům zúčastněných stran. Například hodnocení dopadů obchodních návrhů je důležitý způsob začleňování vnějších dopadů do soudržnějšího rozhodování EU. To vše podporuje začlenění různých politik a vede k soudržnějším rozhodnutím a k širšímu zvážení, jak dosáhnout udržitelnějších výsledků, využít řešení prospěšných pro všechny, určit a řešit sekundární následky a výhody a nevýhody v EU a na mezinárodní úrovni.

Klíčové akce:

- Všechny orgány EU by měly zajistit, aby hlavní politická rozhodnutí byla založena na návrzích, které byly podrobeny hodnocením dopadů, která jsou v souladu s interinstitucionální dohodou o zlepšování tvorby právních předpisů. Komise zajistí, aby všechny její hlavní iniciativy byly podrobeny hodnocení dopadů a aby ukončená hodnocení dopadů byla v průběhu rozhodování přístupná veřejnosti.
- Členské státy by rovněž měly mnohem více využívat hodnocení dopadů, když vypracovávají politiky, když nakládají s veřejnými prostředky a vytvářejí strategie, programy a projekty. Měly by se řídit doporučeními strategických pokynů Společenství, aby zajistily, že Fond soudržnosti a strukturální fondy posílí součinnost mezi ochranou životního prostředí a růstem.
- Hodnocení dopadů by mělo být všeobecně doplněno o hodnocení posuzující dopady politik ex-post.
- EU přihlédně k vnějšímu rozměru při posuzování dopadů navrhovaných politik.

Nejúčinnější kombinace nástrojů

Vlády a jiné veřejné orgány mají k dispozici širokou škálu nástrojů, kterými mohou podněcovat občany ke změnám: právní úprava, daně, veřejné zakázky, subvence, investice, výdaje a poskytování informací. Výzvou je dosažení správné kombinace politik, tak aby použití nástrojů a provádění politik přispělo k udržitelnému rozvoji. Například by měly členské státy co nejlépe využívat strukturálních fondů, aby podpořily udržitelný rozvoj.

Zřejmě nejučinnější metoda na podporu změny je zajistit, aby trhy vysílaly správné signály („správné stanovení cen“), což bude popud, aby lidé změnili své chování a formovali tak trh. Toho můžeme dosáhnout, pokud zajistíme, že my všichni, výrobci stejně jako spotřebitelé, neseme plné náklady a následky našich rozhodnutí ve chvíli, kdy tato rozhodnutí činíme. To například znamená promítnout náklady, které ostatním ve společnosti vznikají „znečišťujícími látkami“, do ceny výrobku, jak už to učinily některé členské státy (například prostřednictvím zelené daně). Tímto způsobem mají výrobci a spotřebitelé podnět vyrábět popř. spotřebovávat výrobky a služby šetrnější k životnímu prostředí.

Někdy mohou mít vlády významný vliv pouze tím, že poskytnou veřejnosti a podnikům informace a pomohou jim vybrat si lepší možnost. Dobrým příkladem je etiketování a informační služba o spotřebě energie a dopadech elektroniky a výrobků a služeb pro domácnost na životní prostředí. Mnoho veřejných orgánů v celé EU vypracovalo účinné komunikační strategie, které mají podněcovat občany, aby třídili odpad za účelem recyklace, aby cestovali udržitelnějším způsobem nebo aby šetřili energií.

Nezbytným předpokladem pro změnu chování je vzdělání. Komise bude podporovat vzdělávací akce členských států, investice do lidského kapitálu a celoživotního vzdělávání pro udržitelný rozvoj.

Klíčové akce:

- EU se pokusí využívat celé řady politických nástrojů a bude podporovat používání tržních nástrojů, které poskytují pružnost s ohledem na dosahování cílů udržitelného rozvoje. Členské státy by měly zajistit, aby se plně využívalo souboru nástrojů, které mají k dispozici vlády, a aby veškeré poskytnuté subvence byly využívány způsobem, který je v souladu s cíli udržitelného rozvoje a v souladu se Smlouvou.
- Komise začlení udržitelný rozvoj do svých informačních a komunikačních činností, jak pro vnitřní, tak i pro vnější politiky EU. Komise bude nadále, společně s orgány Společenství, pořádat akce a fóra zúčastněných stran o různých částech strategie, aby zvětšila znalosti a zájem, rozšířila nové myšlenky a podnítila výměnu osvědčených postupů. Průzkumy⁸ stále ukazují, že povědomí Evropanů o problémech trvalé udržitelnosti je velké. Výzvou je přeměnit toto povědomí v udržitelnější chování. Zapotřebí je účinné komunikace určené publiku na celostátní i místní úrovni, zde zastávají členské státy klíčovou úlohu.

Mobilizace zúčastněných subjektů a násobný úspěch

EU a členské státy mají rozhodující úlohu, ale nemohou – a ani by neměly – být jedinými strážci programu udržitelného rozvoje. Zapojit se budou muset i další subjekty: podniky, regionální a místní orgány, nevládní organizace, sociální partneři, univerzity a školy a rovněž občané a spotřebitelé. Pokrok bude záviset na obrovské tvůrčí a tržní síle podniků a na regionálních a místních orgánech a úřadech.

Čím dál více předních obchodních představitelů poznává, že se vyplatí dbát o udržitelný rozvoj. Nejúspěšnější společnosti vidí, že starost o udržitelný rozvoj podněcuje investice do nových technologií, postupů a výrobků, které zákazník vyžaduje⁹. Vědí, že je pro obchod výhodné, když podnik umí dopředu plánovat, a vědí, kam mají v budoucnu investovat. Vědí, že existuje-li vize, existují i možnosti, například přechod k nízkouhlíkovému hospodářství. Vědí, že mohou ovlivnit ty, od nichž čerpají své vstupy. Potřebují však stabilní regulační rámec pro akce.

Klíčovou roli hrají rovněž sociální partneři: aktivní dialog mezi zaměstnavateli a zaměstnanci je důležitý, máme-li se vypořádat se sociálním rozměrem udržitelného rozvoje, jako je organizace práce, kvalifikace, vzdělání a rovné příležitosti.

Mnoho regionálních a místních správ navíc zvýšilo úsilí najít praktická řešení problémů. Protože jsou často poskytovateli veřejné služby, od veřejné dopravy po výrobu elektřiny, od sběru odpadu po zabezpečení chudých, mají dobré postavení, aby mohly v této oblasti provést skutečnou změnu. Je zde obrovský prostor, jak se učit z jejich úspěchů. Dobrých příkladů je mnoho.

⁸ Odkázat na Eurobarometr.

⁹ Mnoho důležitých studií například dokládá, že existují jednoznačné vazby mezi řízením životního prostředí a finančním výkonem. 50 společností, které byly nejlépe hodnoceny, pokud jde o trvalou udržitelnost společnosti, uvádí, že mají nadprůměrný finanční rating.

Klíčové akce:

Komise:

- Vyzývá přední obchodní představitele a jiné klíčové zúčastněné strany Evropy, aby se společně s vedoucími politickými činiteli zapojili do naléhavého promýšlení střednědobých a dlouhodobých politik potřebných pro udržitelnost a předložili obsáhlé obchodní odpovědi, které budou přesahovat stávající zákonné minimální požadavky. Taková iniciativa dobře odpovídá úsilí Komise podnítit společnou sociální odpovědnost a doplňuje dialog se sociálními partnery a občanskou společností. Komise bude spolupracovat s předsednictvím a hledat způsob, jak nejlépe napomoci rozvoji tohoto postupu.
- Přivítá návrhy ostatních orgánů a organizací EU, jak nejlépe připravit způsoby hodnocení nejlepších iniciativ udržitelného rozvoje, které podnikly regionální a místní orgány.

4. ZÁVĚRY

Existují skutečné možnosti lepšího života, větší sociální spravedlnosti a vytvoření nových inovativních průmyslů, v nichž Evropa se správnými politikami může vést svět. Z těchto možností však můžeme mít prospěch, pouze pokud se nyní budeme zabývat hrozbami udržitelnosti, které jsou výsledkem našeho způsobu života. Úspěch při zvrácení neudržitelného vývoje je nejen nezbytný, ale i uskutečnitelný, jak dokazuje množství úspěšných příběhů z celého světa.

Cílem tohoto hodnocení strategie EU pro udržitelný rozvoj je spojit orgány EU, členské státy, podniky a občany a jejich zastupující organizace s jasným cílem a politickým rámcem pro akce. Komise proto vyzývá Radu a Parlament, aby podpořily navržený přístup, aby hledaly rychlý postup v určených akcích a aby v době před zasedáním Evropské rady v červnu 2006 úžeji spolupracovaly, aby vytvořily silnou a širokou podporu pro společnou strategii.

PŘÍLOHA 1

PROHLÁŠENÍ O HLAVNÍCH ZÁSADÁCH UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

RADA EVROPSKÉ UNIE
Závěry předsednictví DOC 10255/05
EVROPSKÁ RADA V BRUSELU
16. a 17. ČERVNA 2005

Předloha Prohlášení o hlavních zásadách pro udržitelný rozvoj

Udržitelný rozvoj je hlavním cílem veškerých politik Evropského společenství stanovených ve Smlouvě. Jeho cílem je neustálé zlepšování kvality života na zemi současné generace i generací budoucích. Usiluje o zabezpečení kapacity země s cílem podporovat život v celé jeho rozmanitosti. Je založen na zásadách demokracie a právního státu a dodržování základních práv, včetně svobody a rovných příležitostí pro všechny. Přináší solidaritu v rámci generací i mezi nimi. Usiluje o podporu dynamického hospodářství s vysokou úrovní zaměstnanosti a vzdělání, ochrany zdraví, sociální a územní soudržnosti a ochrany životního prostředí v mírovém a bezpečném světě a zároveň respektuje kulturní rozmanitost.

Aby dosáhly těchto cílů na evropské i celosvětové úrovni, zavazují se Evropská unie a její členské státy, jak vlastními silami tak i s pomocí partnerů, prosazovat a dodržovat tyto cíle a zásady:

Hlavní cíle

OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Zabezpečit kapacitu země s cílem podporovat život v celé jeho rozmanitosti, dodržovat omezení přírodních zdrojů planety a zajistit vysokou úroveň ochrany a zlepšení kvality životního prostředí. Předcházet znečišťování životního prostředí a snižovat je a podporovat udržitelný rozvoj výroby a spotřeby zrušením souvislosti mezi hospodářským růstem a zhoršováním životního prostředí.

SOCIÁLNÍ SPRAVEDLNOST A SOUDRŽNOST

Podporovat demokratickou, soudržnou, zdravou, bezpečnou a spravedlivou společnost, která je otevřena sociálnímu začlenění, dodržuje základní práva a kulturní rozmanitost a která vytváří rovné příležitosti a bojuje se všemi formami diskriminace.

HOSPODÁŘSKÁ PROSPERITA

Podporovat prosperující, inovativní, konkurenceschopné, ekologicky účinné hospodářství založené na bohatých znalostech, které přináší vysokou životní úroveň a úplnou, vysoce kvalitní zaměstnanost v celé Evropské unii.

SPLNĚNÍ NAŠICH MEZINÁRODNÍCH ODPOVĚDNOSTÍ

Povzbuzovat celosvětové zřizování demokratických institucí založených na míru, bezpečnosti a svobodě a bránit jejich stabilitu. Aktivně podporovat celosvětový udržitelný rozvoj a zajistit, aby vnitřní a vnější politiky Evropské unie byly v souladu s globálním udržitelným rozvojem a jeho mezinárodními závazky.

Hlavní zásady politiky

PODPORA A OCHRANA ZÁKLADNÍCH PRÁV

Postavit člověka do středu zájmu politik Evropské unie prostřednictvím podporování základních práv, boje se všemi formami diskriminace a přispěním ke snížení chudoby na celém světě.

ROVNOST UVNITŘ GENERACÍ A MEZI NIMI

Zaměřit se na potřeby současných generací a zároveň brát ohledy na schopnost uspokojit potřeby budoucích generací v EU i mimo ni.

OTEVŘENÁ A DEMOKRATICKÁ SPOLEČNOST

Zaručit práva občanů na informace a zabezpečit přístup ke spravedlnosti. Rozvinout přiměřené možnosti konzultace a účasti pro všechny zúčastněné strany a sdružení.

ZAPOJENÍ OBČANŮ

Posílit účast občanů při rozhodování. Podporovat vzdělávání a informovanost veřejnosti o udržitelném rozvoji. Informovat občany o jejich vlivu na životní prostředí a možnostech, které jim dovolují rozhodnout se ve prospěch větší udržitelnosti.

ZAPOJENÍ PODNIKŮ A SOCIÁLNÍCH PARTNERŮ

Posílit sociální dialog, sociální odpovědnost podniků a partnerství mezi soukromým a veřejným sektorem, a podpořit tak spolupráci a společnou odpovědnost v zájmu dosažení udržitelné výroby a spotřeby.

POLITICKÝ SOULAD A ŘÍZENÍ

Podporovat soulad mezi všemi politikami Evropské unie a soulad mezi místními, regionálními, vnitrostátními a celosvětovými činnostmi s cílem zvýšit jejich přispění k udržitelnému rozvoji.

ZAČLENĚNÍ POLITIK

Podporovat začlenění hospodářských a sociálních úvah a úvah o životním prostředí, aby byly soudržné a vzájemně se posilovaly, tím, že plně využijí nástroje pro zlepšení právní úpravy, jako například vyvážené posuzování dopadů a konzultace zainteresovaných subjektů.

VYUŽÍVÁNÍ NEJLEPŠÍCH DOSTUPNÝCH ZNALOSTÍ

Zajistit, aby byly politiky rozvíjeny, posuzovány a prováděny na základě nejlepších dostupných znalostí a aby byly ekonomicky stabilní a hospodárné.

ZÁSADA PŘEDBĚŽNÉ OPATRNOSTI

Použít zásadu předběžné opatrnosti, pokud existuje objektivní vědecká nejistota, s cílem zabránit případnému poškození lidského zdraví nebo životního prostředí a podniknout preventivní kroky.

ZNEČIŠŤOVATEL MUSÍ PLATIT

Zajistit, aby ceny odrážely skutečné náklady, které společnosti vznikly výrobními a spotřebními činnostmi, a aby znečišťovatelé platili za škody, které spáchali na lidském zdraví a životním prostředí.

PŘÍLOHA 2

CÍLE, ÚKOLY, POLITIKY A AKCE – DOSAHOVÁNÍ POKROKU V SOUVISLOSTI SE STRATEGIÍ UDRŽITELNÉHO ROZVOJE

Tato příloha obsahuje výběr klíčových strategií, akčních plánů a jiných iniciativ EU podporujících udržitelný rozvoj. Tam, kde je to možné, se bere zřetel na operativní cíle a úkoly. Mnohé členské státy navíc vytvořily své vlastní strategie udržitelného rozvoje a akční plány. V mnoha oblastech mají členské státy samozřejmě lepší pozici k tomu, aby dosáhly změny. EU může podporovat a doplňovat akce členských států, usnadnit výměnu osvědčených postupů a fungovat jako základna při hodnocení pokroku a podpoře dalších opatření.

Strategie udržitelného rozvoje stanoví strategický politický rámec pro to, jak nejlépe řešit hlavní neudržitelné tendence. Základním prvkem tohoto rámce je, že tyto tendence spolu vzájemně souvisejí. Mezi klíčovými prioritami obsaženými v hlavním dokumentu je mnoho vzájemných vztahů. Jasným příkladem toho je, že větším používáním obnovitelných zdrojů energie budeme bojovat také proti změnám klimatu. Stejně tak lepším využíváním zemědělské půdy, udržitelnější dopravou a změnou způsobu využívání energie rovněž chráníme biologickou rozmanitost. Různé strategie a akční plány by proto neměly být posuzovány odděleně. Každý z nich svým způsobem přispěje k řešení problémů jiných oblastí. Je důležité dobře porozumět vzájemným vztahům a vytvořit politická řešení zahrnující různé aspekty s cílem dosáhnout stavu prospěšného pro všechny. Problematika vzájemných vztahů mezi tendencemi je oblastí, kterou je stále třeba rozvíjet. Komise posuzuje dopad všech svých hlavních politických iniciativ.

1. ŘEŠENÍ ZMĚNY KLIMATU

Celkový cíl

Zmírnit změnu klimatu a její důsledky pro společnost.

Operativní cíle a úkoly:

- V březnu 2005 Evropská rada opět potvrdila, že jejím cílem je **zabránit zvyšování průměrných celosvětových teplot zemského povrchu o více než 2°C** ve srovnání s hodnotami před industrializací¹⁰ a že z toho důvodu by vodítkem pro globální snahy o omezení a snížení měla být úroveň koncentrace CO₂ nižší než 550 ppm.
- EU-15 a většina členských států EU-25 se zavázala k cílům Kjótského protokolu na omezení skleníkových plynů do období 2008-2012. **Cílem EU-15 je snížení emisí o 8 % ve srovnání s hodnotami z roku 1990.**
- Aby přispěla k tomuto konečnému cíli, jak bylo schváleno na zasedání Evropské rady v březnu 2005, **prozkoumá EU společně s ostatními stranami strategie pro dosažení nezbytného snížení emisí skleníkových plynů** a zváží v této souvislosti možnosti skupiny vyspělých zemí, jak je do roku 2020 snížit o 15-30 % ve srovnání s výchozími hodnotami, která stanoví Kjótský protokol.

Příklady klíčových akcí: probíhající a plánované akce

Vývoj strategie EU proti změně klimatu ve světě po roce 2012. Sdělení přijaté v únoru 2005, KOM (2005) 35 v konečném znění.

http://europa.eu.int/comm/environment/climat/future_action.htm

- Druhá fáze Evropského programu pro změnu klimatu. Zahájena v říjnu 2005.
<http://europa.eu.int/comm/environment/climat/eccp.htm>
- Systém EU pro obchodování s emisemi skleníkových plynů, přijatý v lednu 2005, směrnice 2003/87/ES.
<http://europa.eu.int/comm/environment/climat/emission.htm>
- Desetiletý prováděcí plán pro globální systém systémů pozorování Země (GEOSS) na období 2005-2015.
http://europa.eu.int/comm/research/environment/newsanddoc/article_2211_en.htm
- Zelená kniha o energetické účinnosti, KOM (2005) 265 v konečném znění. Přijata v červnu 2005.
http://europa.eu.int/comm/energy/efficiency/doc/2005_06_green_paper_book_en.pdf
- Akční plán pro energetickou účinnost. Předpokládané přijetí v roce 2006.
http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/cnc/2000/com2000_0247en01.pdf

¹⁰ Zdroje: Druhá hodnotící zpráva IPPC, Závěry Rady 1996, KOM(2005) 35 v konečném znění s. 3, Závěry Evropské rady z března 2005.

- Nové a obnovitelné zdroje energie. Sdělení o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie, založeno na provádění směrnice 2001/77/ES. KOM(2005)627.
http://europa.eu.int/comm/energy/res/legislation/electricity_en.htm
- Akční plán pro biomasu. Přijat v prosinci 2005.
http://europa.eu.int/comm/energy/res/biomass_action_plan/index_en.htm
- Evropská kampaň pro udržitelnou energii.
<http://www.sustenergy.org/>

2. PODPORA DOBRÉHO ZDRAVÍ – VEŘEJNÉ ZDRAVÍ

Celkové cíle

Podpořit dobré veřejné zdraví a zlepšit ochranu proti zdravotním hrozbám.

Operativní cíle a úkoly:

- Zlepšit ochranu proti zdravotním hrozbám umožněním koordinované reakce na ohrožení.
- Dále zdokonalit právní předpisy týkající se potravin a krmiva, včetně kontroly etiket na potravinách.
- Nadále podporovat vysoké normy týkající se dobrého zdraví zvířat a jejich dobrých životních podmínek v rámci EU a v mezinárodním měřítku.
- Zastavit růst výskytu chorob spojených s životním stylem, kterým je možno předcházet, prostřednictvím podpory zdraví a prevence.
- Zajistit do roku 2020, aby byly chemické látky vyráběny a používány tak, aby významně neohrožovaly lidské zdraví a životní prostředí, a aby se tak s nimi nakládalo.
- Zlepšit informovanost o znečištění životního prostředí a o nepříznivých dopadech na zdraví.

Příklad klíčových akcí: probíhající a plánované akce

- Strategie všeobecného zdraví jako pokračování Programu na ochranu zdraví a spotřebitele 2007-2013, KOM (2005) 115 v konečném znění.
http://europa.eu.int/comm/dgs/health_consumer/index_en.htm
- Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí, založeno v roce 2005, podle nařízení (ES) 851/2004.
http://europa.eu.int/comm/health/ph_overview/strategy/ecdc/ecdc_en.htm
- Strategie pro HIV/AIDS. Očekávané přijetí na konci roku 2005.
[http://europa.eu.int/comm/development/body/theme/human_social/docs/health/Programme%20for%20Action%20\(EN\).pdf#zoom=100](http://europa.eu.int/comm/development/body/theme/human_social/docs/health/Programme%20for%20Action%20(EN).pdf#zoom=100)
http://europa.eu.int/comm/research/health/poverty-diseases/aids_en.html

- Sdělení týkající se připravenosti na pandemii chřipky, KOM 2005 (607) v konečném znění.
http://europa.eu.int/comm/health/ph_threats/com/Influenza/COMM_PDF_COM_2005_06_07_F_EN_ACTE.pdf
- Sdělení týkající se plánování obecné připravenosti na ohrožení veřejného zdraví, KOM (2005) 605 v konečném znění.
http://europa.eu.int/comm/health/ph_threats/com/Influenza/COMM_PDF_COM_2005_06_05_F_EN_ACTE.pdf
- Doporučení týkající se zlepšení bezpečnosti pacientů prostřednictvím prevence a kontroly infekcí spojených se zdravotní péčí. Předpokládané přijetí v roce 2006.
http://europa.eu.int/comm/health/ph_threats/com/comm_diseases_cons01_en.htm
http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/cnc/2004/com2004_0301en01.pdf
- Pokračování a provádění Bílé knihy o zdravotní nezávadnosti potravin, KOM (1999) 719.
http://europa.eu.int/comm/food/food/intro/white_paper_en.htm
http://europa.eu.int/comm/dgs/health_consumer/library/pub/pub06_en.pdf
- Strategie pro zdraví zvířat – Akční plán Společenství v oblasti dobrých životních podmínek a ochrany zvířat na období 2006-2010. Bude přijat v roce 2007.
http://europa.eu.int/comm/food/animal/diseases/strategy/index_en.htm
- Akční plán EU pro životní prostředí a zdraví na období 2004-2010, KOM (2004) 416 v konečném znění.
http://europa.eu.int/comm/environment/health/index_en.htm
- Nařízení rady o registraci, hodnocení a povolování chemických látek (REACH), KOM (2003) 644.
<http://europa.eu.int/comm/environment/chemicals/reach.htm>
http://europa.eu.int/comm/enterprise/reach/index_en.htm

3. BOJ PROTI SOCIÁLNÍMU VYLOUČENÍ A ŘEŠENÍ DEMOGRAFICKÝCH ZMĚN

Celkový cíl

Vytvořit společnost podporující sociální začlenění.

Operativní cíle a úkoly:

- Usilovat v rámci otevřené metody koordinace o vytyčení specifických cílů EU týkajících se snížení počtu lidí **ohrožených chudobou**, a to do roku 2010, se zvláštním ohledem na nutnost snížit dětskou chudobu.
- Podpořit členské státy v jejich úsilí o **modernizaci sociální ochrany** s ohledem na stárnutí populace.
- Do roku 2010 výrazně **zvýšit podíl** žen a starších pracovníků **na trhu práce** v souladu se stanovenými cíli a rovněž zvýšit úroveň zaměstnanosti přistěhovalců.

- Nadále rozvíjet politiky EU týkající se legálního přistěhovalectví ve spojení s opatřeními na podporu začlenění přistěhovalců a jejich rodin.
- Podporovat celoživotní vzdělávání a do roku 2010 snížit na polovinu počet lidí ve věku mezi 18 a 24 lety, kteří mají pouze nižší střední vzdělání a kteří se nadále nevzdělávají nebo neškolí.

Členské státy jsou hlavními aktéry při dosahování skutečných výsledků ve vztahu k těmto cílům. EU může podpořit a doplnit akce členských států; EU může usnadnit výměnu osvědčených postupů a stát se základnou pro hodnocení pokroku a podporu dalších akcí. Sociální agenda uvádí opatření EU, jejichž cílem je dosažení plné zaměstnanosti a otevřené společnosti.

Komise a Rada¹¹ načrtly strategii, jak se vypořádat s dopady stárnutí populace na rozpočet. Podle ní by členské státy měly snížit výši veřejných dluhů, aby tak předcházely následkům stárnutí populace pro rozpočet, a podniknout úplné reformy pracovního trhu, včetně daňového systému a systému dávek, aby se dosáhlo vyšší míry zaměstnanosti, zejména u starších pracovníků a žen, a rovněž obsáhle reformy důchodových systémů, aby tlak na veřejné finance zůstal pod kontrolou.

Příklady klíčových akcí: probíhající a plánované akce

- Otevřená metoda koordinace v oblasti sociální ochrany a začlenění. Akce probíhá.
http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_protection/index_en.htm
- Akční program Společenství pro zaměstnanost a sociální solidaritu „PROGRESS“, 2007-2013. Bude přijat v roce 2006.
http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/pdf/2004/com2004_0488en01.pdf
- Otevřená metoda koordinace v oblasti vzdělávání a odborné přípravy („Vzdělávání a odborná příprava 2010“). Akce probíhá.
http://europa.eu.int/eur-lex/en/com/pdf/2004/com2004_0488en01.pdf
- Integrovaný akční program v oblasti celoživotního vzdělávání 2007-2013 (KOM (2004) 474). Bude přijat v roce 2006.
http://europa.eu.int/comm/education/programmes/newprog/index_en.html
- Sdělení o demografické budoucnosti Evropy. Bude přijato v roce 2006.
http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_situation/green_paper_en.html
- Strategie pro zdraví a bezpečnost 2007 -2012, sdělení bude přijato v roce 2006.
http://europa.eu.int/comm/dgs/employment_social/index_en.htm
- Plán pro rovnost mezi muži a ženami, sdělení bude přijato v roce 2006.
http://europa.eu.int/comm/employment_social/gender_equality/index_en.html

¹¹ Rada Evropské unie (2001), Přispění veřejných financí k růstu a zaměstnanosti: zlepšit kvalitu a udržitelnost, zpráva Komise a Rady Ecofin Evropské radě (Stockholm 23. a 24. března 2001), 699/01; Sdělení Evropské komise (2000) o přispění veřejných financí k růstu a zaměstnanosti: zlepšit kvalitu a udržitelnost, KOM(2000)846.

- Sdělení o nediskriminaci a rovných příležitostech pro všechny, KOM (2005) 224 – Evropský rok 2007.
http://europa.eu.int/comm/employment_social/fundamental_rights/index_en.htm
- Evropský rok boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení 2010.
http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_inclusion/index_en.htm
- Nová generace strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, přijato v roce 2004. KOM (2004) 493, KOM (2004) 494, KOM (2004) 495.
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/2007/index_en.htm
- Návrh na ustanovení Evropského střediska pro sledování migrace. Předpokládané přijetí v roce 2005.
http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/immigration/doc_immigration_intro_en.htm
- Zelená kniha o budoucnosti evropské migrační sítě, KOM (2005) 606. Přijata v roce 2005.
<http://www.european-migration-network.org/>
- Následná opatření ke sdělení nazvanému „Společný program pro integraci: rámec pro integraci státních příslušníků třetích zemí v Evropské unii“, KOM (2005) 389 v konečném znění.
http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/inti/funding_inti_en.htm
http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/com/2005/com2005_0389en01.pdf
- Akční plán boje proti obchodování s lidmi. Přijetí na konci roku 2005.
http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/crime/trafficking/fsj_crime_human_trafficking_en.htm

4. LEPŠÍ ŘÍZENÍ PŘÍRODNÍCH ZDROJŮ

Celkové cíle

Ochránit schopnost Země podporovat život v celé jeho rozmanitosti, respektovat meze přírodních zdrojů planety a podporovat udržitelnou výrobu a spotřebu, tak aby zanikl vztah mezi hospodářským růstem a zhoršováním životního prostředí.

Operativní cíle a úkoly:

- **Zlepšit produktivitu zdrojů:** získat větší výnos z každého využitého zdroje a omezit ničení životního prostředí (škodlivé emise v ovzduší, vodě a půdě a rovněž přehnané vytěžování zemědělské půdy a jiných zdrojů), jež každý zdroj způsobuje.
- Zlepšit řízení a vyhnout se přehnanému vytěžování **obnovitelných přírodních zdrojů**, jako jsou rybolov, biologická rozmanitost, lesnictví, voda, vzduch, půda a klima, do roku 2015 obnovit zničené mořské ekosystémy v souladu s Johannesburgským prováděcím plánem schváleným na Světovém summitu OSN o udržitelném rozvoji, včetně dosažení **maximální udržitelné výtěžnosti rybářství** do roku 2015.

- **Zvážit, jak snížit spotřebu energie v EU** do roku 2020, za předpokladu, že existuje odhadem 20 % hospodárného potenciálu pro úspory spotřeby energie. Komise o této problematice zahajuje diskusi.
- 12 % spotřeby energie z obnovitelných zdrojů do roku 2010.
- 21 % **spotřeby elektřiny** pro EU-25 **má být** do roku 2010 **pokryto z obnovitelných zdrojů**. To je základ pro vnitrostátní orientační cíle.
- **Zastavit ztrátu biologické rozmanitosti** v EU do roku 2010 a účinně přispět ke značnému snížení celosvětové úrovně ztráty biologické rozmanitosti do roku 2010.
- **Provádění a řízení programu Natura 2000**: lokality schválené do roku 2006 (mořské lokality 2010); lokality označené a účinně spravované do roku 2010 (mořské lokality 2012).
- **Ovládnout technický rozvoj** a směřovat ho k oddělení hospodářského růstu a tlaku na životní prostředí.

Příklady klíčových akcí: probíhající a plánované akce

- Akční plán pro environmentální technologie (ETAP), KOM (2004) 38 v konečném znění. Do roku 2007 vymezit s členskými státy a klíčovými zúčastněnými stranami podmínky pro stanovení výkonnostních cílů v oblasti životního prostředí pro klíčové výrobky.
<http://europa.eu.int/comm/environment/etap/>
<http://europa.eu.int/comm/environment/docum/9842sm.htm>
- Akční plán pro udržitelnou výrobu a spotřebu. Předpokládané přijetí v roce 2007.
http://europa.eu.int/comm/environment/index_en.htm
- Tematická strategie o udržitelném využívání zdrojů. Přijetí v prosinci 2005.
<http://europa.eu.int/comm/environment/natres/>
- Tematická strategie pro předcházení vzniku odpadů a jejich recyklaci. Přijetí v prosinci 2005.
<http://europa.eu.int/comm/environment/waste/strategy.htm>
- Integrovaná výrobní politika, následné opatření ke sdělení KOM (2003) 302.
<http://europa.eu.int/comm/environment/ipp/home.htm>
- Ekologizace zadávání veřejných zakázek, včetně návrhu směrnice o veřejných zakázkách na ekologická a energeticky účinná vozidla plánovaného na konec roku 2005 a včetně přezkoumání provedeného do roku 2007 ve spolupráci s členskými státy, jak nejlépe podpořit ekologické veřejné zakázky také pro ostatní hlavní skupiny výrobců.
<http://europa.eu.int/comm/environment/gpp/index.htm>
- Strategické pokyny pro rozvoj venkova, strategické pokyny, vnitrostátní strategie a programy rozvoje venkova na období 2007 – 2013, KOM (2005) 304. Přijaty v roce 2005.
http://europa.eu.int/comm/agriculture/capreform/rdguidelines/index_en.htm

- Tematická strategie o půdě. Předpokládané přijetí v roce 2006.
<http://europa.eu.int/comm/environment/waste/strategy.htm>
<http://europa.eu.int/comm/environment/soil/>
- Tematická strategie o znečištění ovzduší, KOM (2005) 446 v konečném znění. Přijata v září 2005.
<http://europa.eu.int/comm/environment/air/cafe/>
- Ochrana mořského prostředí včetně tematické strategie o ochraně a zachování mořského prostředí a jiných akcích. Přijata v roce 2005.
<http://europa.eu.int/comm/environment/water/marine.htm>
- Rámcová směrnice EU o vodě – integrované řízení povodí řek pro Evropu, provádění směrnice 2000/60/ES.
http://europa.eu.int/comm/environment/water/water-framework/index_en.html
- Evropská strategie pro biologickou rozmanitost. Přijata v roce 1998. Sdělení o strategii pro biologickou rozmanitost bude přijato v roce 2006.
http://europa.eu.int/comm/environment/nature/nature_conservation/natura_2000_network/managing_natura_2000/index_en.htm
- Provádění vícestranných dohod o životním prostředí. Akce probíhá.
http://europa.eu.int/comm/environment/international_issues/agreements_en.htm
- Zelená kniha o námořních záležitostech. Předpokládané přijetí na začátku roku 2006.
http://europa.eu.int/comm/fisheries/maritime/index_en.htm
- Síť zelené diplomacie. Akce probíhá.
http://europa.eu.int/comm/external_relations/env/
- Akční plán EU pro lesy. Předpokládané přijetí v roce 2006.
http://europa.eu.int/comm/agriculture/index_en.htm

5. UDRŽITELNĚJŠÍ DOPRAVA

Celkový cíl

Zajistit, aby naše dopravní systémy splňovaly hospodářské a sociální potřeby společnosti a současně měly co nejmenší nežádoucí dopady na hospodářství, společnost a životní prostředí.

Operativní cíle a úkoly:

- Zlepšit **řízení poptávky** v dopravě za účelem snížení negativních účinků růstu dopravy.
- Dosáhnout udržitelné úrovně energie využívané pro dopravu po vzoru jiných odvětví a **snížit emise skleníkových plynů v dopravě**, a to ve větším poměru, než bude sníženo využívání energie v dopravě.
- **Snížit emise znečišťujících látek** z dopravy na úroveň minimalizující dopad na lidské zdraví nebo na životní prostředí.

- Zajistit, aby průměrný nový vozový park **dosahoval do roku 2008/09 140g/km emisí CO₂ a do roku 2012 120g/km emisí CO₂**, v rámci integrovaného politického přístupu.
- Pracovat na **zavedení emisních norem EURO V** pro lehká služební vozidla a zavést EURO VI pro těžká vozidla.
- Do roku 2010 zajistit, aby 5,75 % paliva v dopravě tvořilo **biopalivo**.
- Snížit **hluk dopravy**, a to jak u zdroje, tak prostřednictvím zmírňujících opatření, aby se zajistilo, že celková úroveň hluku, jemuž jsme vystaveni, má co nejmenší dopady na zdraví.
- Zvýšit **bezpečnost na silnicích** zlepšením silniční infrastruktury, vyzýváním účastníků silniční dopravy k větší zodpovědnosti a zvýšením bezpečnosti vozidel.
- Do roku 2010 **snížit na polovinu počet úmrtí v silniční dopravě** oproti roku 2000.
- Do roku 2010 modernizovat rámec EU pro služby **veřejné přepravy osob** za účelem podpory větší účinnosti a výkonu.

Příklady klíčových akcí: probíhající a plánované akce

- Bílá kniha nazvaná “Evropská dopravní politika pro rok 2010: čas rozhodnout” a průběžné hodnocení, KOM (2001) 370.
http://europa.eu.int/comm/energy_transport/library/lb_texte_complet_en.pdf
- Strategie EU o emisích CO₂ z lehkých služebních vozidel. Sdělení o přepracované strategii bude přijato v září 2006.
http://europa.eu.int/comm/environment/co2/co2_home.htm
- Podpora užívání biopaliv a jiných obnovitelných pohonných hmot v dopravě, směrnice 2003/30/ES.
http://europa.eu.int/comm/energy/res/legislation/biofuels_en.htm
http://europa.eu.int/comm/energy/res/legislation/doc/biofuels/en_final.pdf
- Čistá městská doprava. Program Civitas II zahájen na začátku roku 2005.
http://europa.eu.int/comm/energy_transport/en/cut_en.html
<http://www.civitas-initiative.org/main.phtml?lan=en>
- Tematická strategie pro městské životní prostředí. Bude přijata v lednu 2006 – včetně opatření pro plány udržitelné městské dopravy.
http://europa.eu.int/comm/environment/urban/home_en.htm
- Vybírání poplatků za používání dopravní infrastruktury.
http://europa.eu.int/comm/transport/infr-charging/charging_en.html
- Třetí železniční balíček na zatraktivnění železnice, přijat v roce 2004, včetně KOM (2004) 140 v konečném znění.
http://europa.eu.int/comm/transport/rail/package2003/new_en.htm

6. BOJ SE SVĚTOVOU CHUDOBOU A PODPORA ROZVOJE

Celkové cíle

Aktivně podporovat udržitelný rozvoj na celém světě a zajistit, aby vnitřní a vnější politiky Evropské unie byly v souladu se světovým udržitelným rozvojem a jejími mezinárodními závazky.

Operativní cíle a úkoly:

EU provede své závazky týkající se mezinárodního rámce pro udržitelný rozvoj, jehož stavebními kameny jsou Světový summit OSN o udržitelném rozvoji (Johannesburg), Dohoda z Monterrey, závěry Hodnotícího summitu tisíciletí a Světového summitu.

Do roku 2015 EU významně přispěje k rozvojovým cílům tisíciletí. Jsou to:

- **Vymýcení extrémní chudoby a hladu:**
 - Snížit na polovinu podíl lidí žijících za méně než dolar na den.
 - Snížit na polovinu podíl lidí trpících hladem.
- **Dosažení všeobecného základního vzdělání:**
 - Zajistit, aby všichni chlapci a děvčata ukončili úplnou základní školní docházku.
- **Podporovat rovnost pohlaví a posílení pravomocí žen:**
 - Vymýtit nerovnost mezi chlapci a děvčaty v základním a středním vzdělávání nejlépe do roku 2005 a na všech úrovních do roku 2015.
- **Snížit úmrtnost dětí:**
 - Snížit o dvě třetiny míru úmrtnosti dětí do pěti let.
- **Zlepšit zdraví matek:**
 - Snížit o tři čtvrtiny míru úmrtnosti matek.
- **Bojovat s HIV/AIDS, malárií a dalšími chorobami:**
 - Zastavit a zvrátit vývoj šíření HIV/AIDS.
 - Zastavit a zvrátit vývoj výskytu malárie a jiných vážných chorob.
- **Zajistit trvalou udržitelnost životního prostředí:**
 - Začlenit zásady udržitelného rozvoje do politik a programů zemí; zvrátit ztrátu ekologických zdrojů.

- Snížit na polovinu podíl lidí, kteří nemají udržitelný přístup k bezpečné pitné vodě.
- Dosáhnout do roku 2020 významného zlepšení života nejméně 100 milionů obyvatel slumů.
- Vytvořit **globální partnerství** pro rozvoj včetně dalšího rozvoje otevřeného **obchodního a finančního systému**.

Aby těchto cílů dosáhla, EU zejména:

1) **zvýší objem pomoci**; 2) **zlepší kvalitu, soudržnost a účinnost své pomoci**; 3) **zavede strategii EU pro Afriku**; 4) **podpoří předcházení konfliktům**; 5) **provede rozvojové politiky EU – Evropskou dohodu o rozvoji**; 6) **zajistí úspěšné plnění Rozvojové agendy z Dohá** a její přispění k rozvojovým cílům tisíciletí a udržitelnému rozvoji; 7) **provede všeobecný systém preferencí - GSP Plus**; 8) **zajistí, aby její regionální a dvoustranné obchodní dohody přispívaly k udržitelnému rozvoji**; 9) **podpoří celosvětový udržitelný rozvoj.**

Akce: probíhající a plánované akce

- Urychlení procesu směřujícího k dosažení rozvojových cílů tisíciletí, KOM (2005) 132.
http://europa.eu.int/comm/development/body/communications/communications_en.htm
- Strategie EU pro Afriku, KOM (2005) 489.
http://europa.eu.int/comm/development/body/communications/docs/eu_strategy_for_africa_12_10_2005_en.pdf#zoom=100
- Financování pro rozvoj a účinnost pomoci, KOM (2005) 133.
http://europa.eu.int/comm/development/body/communications/docs/communication_133_en.pdf
- Soudržnost politik v zájmu rozvoje, KOM (2005) 134.
http://europa.eu.int/comm/development/body/communications/docs/communication_134_en.pdf

Závěry Rady ve složení pro obecné záležitosti a vnější vztahy (GAERC): Rozvojová politika Evropské unie „Evropský konsensus“, založeny na sdělení KOM (2005) 311.

http://europa.eu.int/comm/development/body/development_policy_statement/index_en.

- Rozvojová agenda z Dohá. Akce probíhá.
http://europa.eu.int/comm/trade/issues/newround/doha_da/index_en.htm
- Dvoustranné a regionální obchodní dohody (jako jsou dohody o hospodářském partnerství se zeměmi AKT). Akce probíhá.
http://europa.eu.int/comm/development/body/cotonou/index_en.htm
http://europa.eu.int/comm/trade/issues/bilateral/index_en.htm
- Využití globalizace – Akce.
http://europa.eu.int/comm/trade/issues/global/index_en.htm
http://europa.eu.int/comm/trade/issues/global/sia/index_en.htm
http://europa.eu.int/comm/trade/issues/global/csr/index_en.htm
- Provádění závazků EU podle Světového summitu OSN o udržitelném rozvoji, iniciativy EU o vodě, iniciativy EU o energii, Desetiletého prováděcího plánu o mezinárodních udržitelných výrobních a spotřebních postupech. Akce probíhá.
http://europa.eu.int/comm/environment/wssd/index_en.html
- Mezinárodní program EU boje proti HIV/AIDS, tuberkulóze a malárii, 2007, KOM (2004) 726.
http://europa.eu.int/comm/development/body/theme/human_social/pol_health3_en.htm

PŘÍLOHA 3

**HODNOCENÍ STRATEGIE UDRŽITELNÉHO ROZVOJE EU V ROCE 2005:
VÝCHOZÍ REKAPITULACE A BUDOUCÍ SMĚRY VÝVOJE**

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ A EVROPSKÉMU PARLAMENTU
{KOM(2005) 37}

Předmluva

Udržitelný rozvoj je základním cílem Evropské unie, je to však také globální výzva, s níž jsou konfrontováni naši partneři na celém světě. Vznáší otázky, jak uvést do souladu ekonomický rozvoj, sociální soudržnost, spravedlnost Sever/Jih a ochranu životního prostředí. Jeho důležitost se odráží ve Smlouvě o EU a je vyjádřena i v Ústavě, která vyzývá Unii, aby *„usilovala o udržitelný rozvoj Evropy založený na vyváženém hospodářském růstu a na cenové stabilitě, vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku, s vysokým stupněm ochrany a zlepšování kvality životního prostředí“*.

Vzhledem k rychlým demografickým změnám bude v příštích desetiletích vyvíjen obrovský a stále větší tlak na světové zdroje. To platí nejen pro změnu klimatu, přírodní zdroje, biologickou rozmanitost, ale i pro rozdíl v blahobytu mezi Severem a Jihem. Chceme-li do budoucna ve světě zachovat křehkou ekonomickou, sociální a ekologickou rovnováhu, musíme začít ihned jednat.

Budoucnost Evropy lze vidět pouze v tomto globálním kontextu. EU již učinila významné snahy k podpoře udržitelného rozvoje doma i v mezinárodním měřítku. Proaktivním přístupem může EU přeměnit potřebu ochrany životního prostředí a sociální soudržnosti v příležitosti pro inovaci, růst a vytváření pracovních míst. Hodnocením strategie udržitelného rozvoje (SUR) si připomínáme své závazky lépe definovat strukturální změny, které je zapotřebí učinit v našich ekonomikách a společnosti, a vytváříme pozitivní program řízení tohoto procesu změny směrem k lepší kvalitě života pro všechny.

K reakci na tuto výzvu je zapotřebí koordinovaná akce a silná vedoucí role Evropské unie, aby byla vyvinuta řešení, která natrvalo změni život lidí v Evropě a všude na světě.

Na začátku tohoto tisíciletí se proto Evropská unie zapojila do náročného programu změn, aby zajistila, že se postavíme neudržitelným ekonomickým, sociálním a ekologickým trendům. V roce 2000 lisabonská strategie stanovila ambiciózní program hospodářských a sociálních reforem s cílem vytvořit vysoce dynamickou a konkurenceschopnou ekonomiku založenou na znalostech. V roce 2001 byla na zasedání Evropské rady v Göteborgu přijata obsáhlá strategie pro udržitelný rozvoj a v roce 2002 byl v Barceloně před Světovým summitem OSN o udržitelném rozvoji, který se konal v létě 2002, vymezen její vnější rozměr. Každý z těchto kroků byl doprovázen důležitými rozhodnutími a opatřeními ke splnění přijatých závazků. Navzdory tomu všemu však nebylo dosaženo dostatečného pokroku; neudržitelné trendy se teprve musí začít obracet a celosvětově je i nadále mnoho v sázce.

Začátek mandátu nové Komise a zvolení nového Evropského parlamentu je příhodným okamžikem pro rekapitulaci dosaženého pokroku a vyvinutí úsilí o zrychlení tempa změn.

První kroky již byly učiněny. Komise navržením strategických cílů pro Unii na příštích pět let opět zdůraznila svůj závazek podporovat udržitelný rozvoj. Před nedávnem navrhla ve střednědobém hodnocení lisabonské strategie vytvořit z obnovené lisabonské agendy svou strategii pro růst a nová pracovní místa; taková strategie nám umožní využít hnací sílu dynamičtější ekonomiky ke splnění našich širších sociálních a ekologických cílů. V tomto ohledu zůstává lisabonský program zásadní součástí zastřešujícího cíle udržitelného rozvoje, který je stanoven ve Smlouvě: zvyšování úrovně blahobytu a zlepšování životních podmínek

současných a budoucích generací udržitelným způsobem. Komise ve střednědobém hodnocení prohlásila: „K dosažení tohoto cíle přispívají jak lisabonská strategie, tak strategie udržitelného rozvoje. Tyto dvě strategie se vzájemně posilují, zaměřují se na doplňující opatření, využívají řady nástrojů a dosahují výsledků v rozdílných časových rámcích.“

Současně s hodnocením lisabonské strategie předkládá Komise aktualizovanou sociální agendu EU; tato agenda mapuje opatření, která mohou přispět k zajištění větší soudržnosti našeho kontinentu a dalšího rozvoje našeho sociálního modelu v reakci na neudržitelné trendy. Tímto způsobem naše sociální agenda sama o sobě přispívá k dosažení cíle udržitelného rozvoje.

Toto sdělení představuje první krok Komise při hodnocení strategie udržitelného rozvoje v roce 2005. Tato zpráva obsahuje počáteční posouzení pokroku dosaženého od roku 2001 a nastiňuje řadu budoucích směrů vývoje, jež mohou být vodítkem pro hodnocení strategie udržitelného rozvoje, které bude představeno v samostatném sdělení Evropskému parlamentu a Radě později v tomto roce. Toto sdělení se opírá o diskuse z minulého roku, včetně stanoviska Evropského hospodářského a sociálního výboru z minulého dubna a výsledků veřejných konzultací zahájených Komisí minulý říjen¹².

Evropská unie má širokou, dlouhodobou vizi o své budoucnosti. Věříme v sílu a základní hodnoty našeho dynamického evropského modelu. Zajistíme, aby potřeby současných a budoucích generací mohly být splněny. Tento základní cíl se projeví ve všech politikách Unie. Udržitelný rozvoj vyžaduje okamžité jednání. Evropská unie má dostatek kapacit, schopností a tvořivosti k tomu, aby provedla potřebné změny. Evropané a další občané světa se mohou spolehnout na závazek Unie zabezpečit udržitelnou budoucnost pro všechny.

¹² Podrobnější shrnutí výsledků těchto akcí je uvedeno v části č. 1 a 2 pracovního dokumentu útvarů Komise, SEC(2005) 225. Úplná zpráva Komise o výsledku konzultací bude zanedlouho k dispozici na této internetové adrese: http://europa.eu.int/comm/sustainable/pages/review_en.htm.

Část I: Udržitelný rozvoj – Co je v sázce?

1. ÚVOD

Udržitelný rozvoj – uspokojování potřeb současné generace, aniž by byla ohrožena schopnost budoucích generací uspokojovat své potřeby – je základním cílem Smlouvy o Evropské unii¹³ a Ústavy. Je to zastřešující koncept, který je základem všech politik, akcí a strategií Unie, a vyžaduje, aby byly ekonomické, ekologické a sociální politiky navrhovány a prováděny tak, aby se vzájemně posilovaly.

Ve stále globalizovanějším světě je k podpoře **dynamického evropského modelu** pro současnost i pro budoucnost zapotřebí jasného politického vedení. Komise se důsledně zasazuje za udržitelný rozvoj a chce zavést pozitivní program pro změnu. Naše budoucnost v Evropě a ve světě vyžaduje dlouhodobou vizi a akci napříč širokou škálou politik. Komise je přesvědčena, že musíme zvýšit prosperitu, solidaritu a bezpečnost, abychom byli schopni zajistit vyšší kvalitu života pro nás a budoucí generace. Potřebujeme růst a více pracovních míst, čistší a zdravější životní prostředí. Potřebujeme soudržnější společnost, kde prosperita a příležitosti jsou sdíleny v rámci Evropské unie i mimo ni. Potřebujeme více inovace, výzkumu a vzdělání. Potřebujeme dostát své globální odpovědnosti a závazkům. Naše budoucí prosperita a kvalita života bude záviset na naší schopnosti a odhodlání změnit naše modely výroby a spotřeby a oddělit hospodářský růst od degradace životního prostředí.

Opatření v těchto oblastech nemohou být omezena pouze na Evropskou unii. Udržitelnost zůstává celosvětovou výzvou. Proto je nezbytné, aby Evropská unie demonstrovala svou vedoucí roli, pokud jde o vnitřní i vnější aspekty udržitelného rozvoje. To vyžaduje integrovaný přístup a odráží skutečnost, že vzhledem ke globalizaci a zvyšující se vzájemné propojenosti problémů může EU plně uskutečnit své klíčové priority pouze tehdy, uspěje-li současně na světové scéně. Stejně tak je rozhodující i schopnost EU reflektovat své globální závazky ve všech svých politikách, má-li proměnit slova ve skutky a současně nadále hrát věrohodnou vedoucí roli v oblasti udržitelného rozvoje.

Tato Komise má sice mandát do konce roku 2009, avšak při formulaci politik má jasný závazek hledět dále do budoucnosti. Pokud chceme dosáhnout svých budoucích cílů, nesmíme čekat do zítřka, musíme jednat nyní. Realizace dlouhodobé vize vyžaduje konkrétní cíle pro řízení dlouhodobých trendů a mechanismy pro dosažení stanovených cílů, přičemž je zapotřebí začít ihned jednat. Tato Komise již potvrdila význam svých základních strategických cílů, kterými jsou prosperita, solidarita a bezpečnost, pro udržitelný rozvoj¹⁴.

EU poprvé stanovila svůj závazek podporovat udržitelný rozvoj v červnu 2001. V té době přijala Evropská rada v **Göteborgu** strategii udržitelného rozvoje EU (SUR) na základě sdělení Komise. V roce 2002 předložila Komise druhé sdělení¹⁵ zaměřující se na vnější rozměr udržitelného rozvoje, které bylo schváleno Evropskou radou v **Barceloně**. Tyto texty

¹³ Čl. 2 Smlouvy o Evropské unii.

¹⁴ KOM(2005) 12 ze dne 26. 1. 2005: "Strategic objectives 2005-2009 - Europe 2010: A partnership for European Renewal: Prosperity, Solidarity and Security" (Strategické cíle 2005–2009 – Evropa 2010: Partnerství pro obnovu Evropy: Prosperita, solidarita a bezpečnost).

¹⁵ KOM(2002) 82 ze dne 13. 2. 2002: "Towards a global partnership for sustainable development" (Směrem ke globálnímu partnerství pro udržitelný rozvoj).

dohromady tvoří základ ucelené strategie EU pro udržitelný rozvoj. Komise se zavázala provádět hodnocení strategie na začátku každého svého nového funkčního období. Toto hodnocení bude provedeno v průběhu roku 2005 na základě zkušeností získaných za poslední čtyři roky.

Revidovaná strategie udržitelného rozvoje bude muset zaujmout širší přístup, který zdůrazní strukturální změny v ekonomice potřebné pro dosažení udržitelnějších modelů výroby a spotřeby a bude se zabývat neudržitelnými trendy. S dalším posílením nového přístupu k tvorbě politik potvrdí revidovaná strategie svůj trojrozměrný přístup a také zajistí úplnou integraci a posílení vnějších aspektů udržitelného rozvoje. Dále potvrdí závazek učiněný v návrhu finančních výhledů 2007–2013, že udržitelný rozvoj bude vedoucí zásadou politik EU.

2. PŘÍSTUP EVROPSKÉ UNIE K UDRŽITELNÉMU ROZVOJI

Strategie udržitelného rozvoje má následující složky:

Zprvé stanoví **širokou vizi toho, co je udržitelné**. Základním poselstvím strategie je, že ekonomický, sociální a ekologický rozměr udržitelnosti musí být v konečném důsledku propojeny a musí se vzájemně posilovat: „*Udržitelný rozvoj nabízí Evropské unii pozitivní, dlouhodobou vizi společnosti, která je více prosperující a spravedlivější a která slibuje čistší, bezpečnější a zdravější životní prostředí – společnost, která zajišťuje lepší kvalitu života pro nás, naše děti a pro naše vnuky*“¹⁶. Pochopení významu a vzájemných vztahů mezi těmito třemi pilíři udržitelného rozvoje je rozhodující.

Druhá a pravděpodobně nejambicióznější část této strategie usiluje o **zlepšení způsobu, jakým vytváříme politiky**; zaměřuje se na zlepšení soudržnosti opatření a upozorňuje občany na možné kompromisy mezi protichůdnými cíli tak, aby bylo možné přijímat informovaná rozhodnutí. To předpokládá pečlivé zkoumání všech jejich dopadů, včetně dopadů, které nastanou v případě, že nebude nic podniknuto, a to zejména prostřednictvím včasného posouzení dopadů a vyslání správných signálů trhu správným stanovením cen. Vyžaduje to také, aby političtí činitelé EU brali v úvahu globální kontext a aktivně podporovali konzistenci mezi vnitřními a vnějšími politikami. Dále také vyžaduje investice do vědy a technologií na podporu úprav nutných pro udržitelný rozvoj. A v neposlední řadě nový přístup k vytváření politik zdůrazňuje zlepšení komunikace a zapojení občanů a podniků.

Za třetí se zabývá omezeným počtem **trendů, které jasně nejsou udržitelné**, jako jsou otázky změny klimatu a využití energie, ohrožení veřejného zdraví, chudoba a sociální vyloučení, stárnoucí společnosti, řízení přírodních zdrojů a využití půdy a doprava.

V neposlední řadě se globální rozměr zabývá některými z mezinárodních cílů a zaměřuje se na prioritní cíle uvedené v příspěvku EU ke Světovému summitu o udržitelném rozvoji. Jsou to využití globalizace, obchod pro udržitelný rozvoj, boj s chudobou, sociální rozvoj, udržitelné řízení přírodních a ekologických zdrojů, zlepšování spojitosti politik Evropské unie, lepší řízení na všech úrovních a financování udržitelného rozvoje.

¹⁶ KOM(2001) 264 „A Sustainable Europe for a Better World: A European Union Strategy for Sustainable Development“ (Udržitelná Evropa pro lepší svět: Strategie Evropské unie pro udržitelný rozvoj), s. 2.

3. PROČ HODNOCENÍ?

Komise hodlá provést hodnocení strategie na začátku každého svého nového mandátu. Toto opatření bylo uvítáno při zasedání Evropské rady v červnu a listopadu 2004. Kromě toho celá řada dalších vývojových směrů ještě více zdůrazňuje potřebu hodnocení v tomto okamžiku:

- zhoršování neudržitelných trendů, zejména rostoucí tlak na přírodní zdroje, biologickou rozmanitost a klima a dále přetrvávající nerovnoprávnost a chudoba a rostoucí ekonomické a sociální výzvy způsobené stárnutím obyvatelstva;
- nízká ekonomická výkonnost Evropy spolu s novými konkurenčními tlaky vyvolanými pokračující globalizací a vzestupem nových průmyslově vyspělých zemí (jako je Čína, Indie a Brazílie) signalizující zvýšenou ekonomickou konkurenci a možné změny ve vnitrostátních výrobních strukturách, které mají důsledky pro udržitelný rozvoj na globální úrovni;
- nové mezinárodní závazky a jednání, jež mohou všechny potenciálně přispět ke globálnímu udržitelnému rozvoji, musí být spojeny se zvýšeným realizačním úsilím (jako je Rozvojová agenda WTO z Dohá, prováděcí plán přijatý na Světovém summitu o udržitelném rozvoji v Johannesburgu, závazky z Monterrey týkající se financování rozvoje a Rozvojové cíle tisíciletí);
- nové bezpečnostní hrozby, jako je terorismus (útoky z 11. září 2001 a 11. března 2004), přírodní krize (záplavy) a zdravotní rizika (např. SARS) vedly k tomu, že jsme si začali více uvědomovat svou zranitelnost. Navíc existuje silící vědomí potřeby jednat proti organizovanému zločinu, korupci a rasismu;
- hodnocení by rovněž mělo vzít v úvahu rozšíření Evropské unie na 25 členských států, definici národních strategií udržitelného rozvoje ve většině členských států a větší zapojení místních a regionálních orgánů.

4. REKAPITULACE POKROKU

Ačkoliv bylo dosaženo určitého pokroku při provádění strategie a nelze očekávat okamžité výsledky, je jasné, že nás čeká ještě mnoho práce. Existuje jen málo znamení, na jejichž základě by bylo možné se domnívat, že většina hrozeb pro udržitelný rozvoj byla odvrácena. Tyto hrozby vyžadují naléhavou a neustálou pozornost. Detailnější popis pokroku je uveden v pracovním dokumentu útvarů Komise¹⁷, avšak lze vyzdvihnout několik důležitých směrů vývoje.

- **Změna způsobu, jakým vytváříme politiky.** Od roku 2001 je zaváděn „nový způsob tvorby politik“, aby byly politiky soudržnější a aby byly vytvořeny správné podmínky pro podporu udržitelného rozvoje.

Zlepšování soudržnosti politik

Integrace celé řady horizontálních zásad smluv do všech politik EU je ústředním cílem. Příkladem opatření EU za tímto účelem je tzv. Cardiffský proces, který podporuje integraci

¹⁷ SEC(2005) 225.

ekologických otázek do odvětvových politik. První rekapitulace Cardiffského procesu v roce 2004 však ukázala, že pokrok byl až dosud omezený.

V roce 2003 zavedla Komise nový mechanismus posouzení dopadů jako nástroj, jenž má přispět ke zlepšení soudržnosti politiky. Je určen pro posuzování ekonomických, ekologických a sociálních dopadů významných návrhů politik integrovaným způsobem a pro zajištění toho, aby byly kompromisy mezi konkurujícími si cíli explicitnější. Do dnešního dne provedla Komise více než 50 posouzení dopadů u širokého rozsahu politik, od návrhů směrnice týkající se zajištění po hlavní zásady společného trhu s cukrem a financování sítě Natura 2000. Pokud jde o vnější vztahy, byly v souvislosti se všemi významnými obchodními jednáními zahájeny studie dopadu udržitelnosti.

Vytvoření otevřené metody koordinace

Otevřená metoda koordinace může být mocným nástrojem pro podporu výměny osvědčených postupů, zapojení a mobilizaci zainteresovaných osob a pro vyvíjení tlaku na členské státy, aby přijaly strategičtější a integrovanější přístup a vytvářely účinnější politiky. Společné cíle a společné ukazatele byly například dohodnuty Komisí a členskými státy v oblastech sociálního začlenění a penzí. Většina členských států si stanovila kvantitativní cíle pro snížení chudoby a sociálního vyloučení.

Správné určení cen a stimulů

Zajištění toho, aby tržní ceny odrážely skutečné náklady ekonomických činností pro společnost, podpoří změny v modelech výroby a spotřeby. Aby se toho dosáhlo, mohou být účinným doplňkem tradičních regulačních opatření tržní nástroje, jako jsou ekologické daně, systémy obchodování s emisemi a dotace. V této oblasti byl na úrovni EU v nedávných letech učiněn pokrok, ale rozhodování je stále někdy obtížné, zejména ve vztahu ke zdanění kvůli požadavku jednomyslnosti v Radě. Příklady, kde EU použila tržní instrumenty, zahrnují směrnici o energetické dani z roku 2003, která rozšiřuje systém minimálních daňových sazeb Společenství z minerálních olejů na jiné energetické produkty, a systém pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů v rámci EU, který platí od roku 2005, aby přispěl k dosažení cílů Kjótského protokolu týkajících se snižování emisí.

Investice do vědy a technologie

Pokrok ve znalostech a technický pokrok hrají klíčovou úlohu pro dosažení rovnováhy mezi hospodářským růstem a sociální a ekologickou udržitelností. Mezi inovací za účelem kvality a výkonnosti a inovací za účelem optimalizace využívání energie, zamezování vzniku odpadu a zajištění bezpečnosti existuje mnoho synergických efektů. Energeticky účinnější stroje například spotřebují méně přírodních zdrojů a produkují méně emisí. Investice do nových technologií také vytvoří pracovní místa a růst. Opatření EU v této oblasti zahrnují činnosti zaměřené na udržitelný rozvoj, které jsou obsaženy v 6. rámcovém programu pro výzkum a technologický rozvoj. Akční plán pro environmentální technologie podporuje technologické platformy o vodíkových a palivových článcích, technice slunečních kolektorů, udržitelné

chemii, zásobování vodou a hygienických zařízeních. EU rovněž podporuje zavádění technologií, které mají dopad na naše sociální systémy, např. na systémy zdravotní péče¹⁸.

Komunikace a mobilizace občanů a podniků

Občanská společnost a soukromý sektor hrají důležitou roli v udržitelném rozvoji. Na úrovni EU bylo přijato několik iniciativ na podporu aktivního zapojení těchto skupin a zlepšení konzultačních procesů a mobilizace zainteresovaných osob. Mimo jiné přijala Komise minimální normy pro konzultaci zainteresovaných osob a zkvalitnila informace týkající se rozhodování o environmentálních otázkách a zlepšila zapojení do rozhodování o environmentálních otázkách. Přijala také různé iniciativy na podporu sociální odpovědnosti podniků.

- Neudržitelné trendy

Změna klimatu a čistá energie

Za posledních 100 let rostla teplota Evropy rychleji než globální průměr (0,95 °C v Evropě ve srovnání s 0,7 °C globálně); 8 z 9 ledovců se do značné míry zmenšuje, extrémní povětrnostní události – jako jsou sucha, vlny veder a záplavy – vzrostly¹⁹. Udržení růstu globální teploty pod úrovní, při které je pravděpodobné, že nastane nebezpečnější změna klimatu, vyžaduje výrazné globální snížení emisí skleníkových plynů. Určité odhady škod způsobených extrémními událostmi v roce 2002 uvádějí ztrátu 25 miliard EUR²⁰. Spolehlivé a cenově dostupné zásobování energií není v rozvojovém světě, kde více než 2 miliardy lidí využívají jako primární zdroj energie biomasu (dřevo, odpad, atd.) a 1,6 miliard lidí nemá přístup k elektřině, ještě zdaleka samozřejmostí.

Evropský program změny klimatu slouží jako klíčový rámec pro opatření proti změně klimatu v Evropě. Obsahuje rozhodující energetické iniciativy a nedávno spuštěný celoevropský systém obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, který začal fungovat 1. ledna 2005. EU také podporuje řadu opatření přispívajících k řešení změny klimatu prostřednictvím svých regionálních fondů. Poslední dostupná data sice ukazují, že do roku 2002 snížila EU-15 emise skleníkových plynů o 2,9 % oproti úrovni v roce 1990, avšak je zapotřebí udělat daleko více, aby mohl být splněn cíl stanovený v Kjótském protokolu, tj. snížit emise v období 2008–2012 o 8 % oproti úrovni v roce 1990. Také v mezinárodním měřítku hraje EU i nadále vedoucí roli při podpoře ratifikace Kjótského protokolu a při provádění závazků přijatých na Světovém summitu o udržitelném rozvoji v Johannesburgu v roce 2002. V tomto ohledu prosazuje EU využívání obnovitelných energií na celém světě prostřednictvím Johannesburgské koalice pro obnovitelnou energii. Iniciativa EU v oblasti energie je příspěvkem ke Světovému summitu o udržitelném rozvoji a jejím cílem je zlepšit přístup k adekvátním, udržitelným a dostupným energetickým službám ve venkovských oblastech, v blízkosti městských oblastí a v městských oblastech.

V Evropě je přijat obnovený závazek za účelem dosažení skutečného pokroku v energetické účinnosti prostřednictvím nové iniciativy pro energetickou účinnost.

¹⁸ Viz např. nedávno přijatý akční plán e-health: „e-Health: making healthcare better for European citizens: An action plan for a European e-Health Area“ (e-Health – lepší zdravotní péče pro evropské občany: akční plán pro evropský prostor elektronických zdravotních služeb), KOM(2004) 356.

¹⁹ Zpráva Evropské agentury pro životní prostředí (EEA) „Impacts of Europe’s changing climate“ (Dopady měnícího se klimatu Evropy) ze srpna 2004.

²⁰ Munich Re, Geo Risks Research Department (Oddělení pro výzkum georizik), leden 2004.

Veřejné zdraví

Hrozby pro veřejné zdraví v EU od roku 2001 stále rostou. Celosvětově se zvyšuje četnost onemocnění souvisejících s životním stylem a chronických onemocnění, přičemž nejhroživější vývoj byl zaznamenán u obezity (10–40% nárůst za posledních 10 let ve většině zemí EU). Epidemie HIV/AIDS dosáhla globálně nejvyšší úrovně infekcí vůbec (39,4 miliónů) a podíl nově oznámených infekcí HIV se v Evropě od roku 1996 více než zdvojnásobil. Celosvětově větší kontakt a mobilita zvýšily dopad zdravotních rizik v důsledku infekčních chorob, jako je ptačí chřipka a SARS. Dalším novým prvkem je bioterorismus. V rozvojových zemích se nedávný pokrok v oblasti zdraví a rozvoje obrátil a rozšíření významných nakažlivých nemocí je závažnou hrozbou pro jejich budoucí rozvoj. Světová zdravotnická organizace (WHO) odhaduje, že nezdravé životní prostředí je každý rok příčinou smrti více než 5 miliónů dětí na celém světě.

Příklady politických opatření učiněných od roku 2001 zahrnují financování výzkumu genomu pro boj s rezistencí na antibiotika, vytvoření sítí společného celoevropského dohledu a sítí včasného varování před nakažlivými nemocemi, přijetí návrhu na nový regulační rámec EU pro chemické látky (REACH), přijetí Evropského akčního plánu pro životní prostředí a zdraví 2004–2010 a zřízení Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) a Evropského střediska pro přenosné nemoci (ECDC).

V mezinárodním měřítku se objem prostředků vynaložených EU na boj s nemocemi, jako jsou HIV/AIDS, tuberkulóza a malárie, významně zvýšil. Byly také poskytnuty finanční prostředky na snížení ceny nezbytných farmaceutických produktů v rozvojových zemích.

Chudoba a sociální vyloučení

Chudoba a sociální vyloučení představují rostoucí problém. V EU je okolo 15 % populace ohroženo příjmovou chudobou. Zdrojem obav je zejména situace v některých nových členských státech. Dalšími znepokojujícími trendy je přenos chudoby a vyloučení mezi generacemi a nerovnoměrné břemeno, které nesou určité podskupiny populace (např. nezaměstnaní, rodiče samoživitelé, zdravotně postižení, etnické menšiny). Na celém světě musí 2,8 miliardy lidí z celosvětové populace 6 miliard vyžít s méně než 2 eury na den.

Členské státy EU se dohodly, že budou koordinovat své politiky pro boj s chudobou a sociálním vyloučením stanovením společných cílů, vytvářením vnitrostátních akčních plánů a jejich hodnocením pomocí společných ukazatelů za účelem monitorování pokroku. Evropská komise podporuje tento koordinační proces. K tomuto cíli rovněž přispívají finanční prostředky evropské regionální politiky, např. prostřednictvím investic do vzdělávání, odporové přípravy a místní zaměstnanosti.

Pro řešení tohoto problému v celosvětovém měřítku stanoví rozvojová politika EU jako svůj hlavní cíl významně snížit a nakonec úplně odstranit chudobu. V rámci nového globálního partnerství pro odstranění chudoby a pro udržitelný rozvoj vytvořeného na summitech v Dohá, Monterrey a Johannesburgu byla přijata celá řada opatření.

Stárnoucí společnost

Populační růst v EU se pravděpodobně zastaví a stále menší a stárnoucí pracující populace bude muset podporovat zvyšující se počet starých lidí. Předpovídá se, že se poměr starých lidí odkázaných na péči druhých zvýší z 24 % v roce 2004 na 47 % v roce 2050.

I když je zvyšující se průměrná délka života významným úspěchem, stárnoucí evropská populace vyvolává otázky udržitelnosti, kterými je třeba se zabývat. Ani migrace, ani strmý růst porodnosti nemůže zastavit prudký nárůst počtu starších lidí v populaci v příštích dvaceti letech.

Komise pracuje spolu s členskými státy na modernizaci systémů sociální ochrany, aby se zajistilo, že zůstanou finančně udržitelné a sociálně adekvátní. Mezi uvažovaná opatření také patří prodloužení produktivního života starších pracovníků. Cílem stanoveným Evropskou radou v Barceloně je, aby do roku 2010 pracovalo 50 % 55–64letých lidí a aby byl do roku 2010 zvýšen faktický věk odchodu do důchodu o 5 let. Kromě řešení finanční stránky se zdravotní systémy potřebují také dále vyvíjet, aby se mohly vyrovnat s očekávanými požadavky vzrůstajícího počtu starších lidí, zejména proto, aby byl zlepšen přístup ke zdravotní péči. Unie v této oblasti usnadňuje strukturovanou spolupráci a výměnu osvědčených postupů.

Řízení přírodních zdrojů

Rychlý globální růst populace znamená, že do roku 2010 bude na zemi ve srovnání se současným stavem již o 400 miliónů lidí více, a to zejména v městských oblastech. Ve světě rostoucí „vzájemné závislosti“ nemůžeme pokračovat ve výrobě a spotřebě tak jako dnes. Biologická rozmanitost je ohrožena. Na celém světě je 15 500 druhů rostlin a živočichů, které čelí vysokému riziku vyhynutí. V nedávných desetiletích také došlo k velmi významným ztrátám u téměř všech typů ekosystémů a druhů (živočichové, rostliny, lesy, sladká voda, úrodná půda atd.). Sladká voda je další drahocenný přírodní zdroj pod tlakem. Celkově ohrožuje globální vodní krize životy, udržitelný rozvoj a v konečném důsledku i mír a bezpečnost.

Mezi opatření zaměřená na dosažení cíle EU zastavit do roku 2010 ztrátu biologické rozmanitosti patří reforma společné zemědělské politiky a společné rybářské politiky a vytvoření sítě Natura 2000. Přípravuje se sdělení o zastavení ztráty biologické rozmanitosti do roku 2010. Opatření ke zvýšení účinnosti zdrojů zahrnují směrnici EU o odpadních elektrických a elektronických zařízeních a sdělení Komise o integrované produktové politice. V období let 2000–2006 vynakládá Evropská unie také velké částky peněz ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti na spolufinancování investic ve prospěch environmentálních infrastruktur a obnovy a údržby průmyslových, městských a přírodních míst.

Mezinárodní iniciativy zahrnují iniciativu EU v oblasti vody – „Voda pro život“ – jakožto iniciativu navazující na Světový summit o udržitelném rozvoji. EU hraje také vedoucí úlohu v rámci úmluvy týkající se biologické rozmanitosti a při úsilí o vytvoření desetiletého rámce programů o udržitelné spotřebě a výrobě.

Využití půdy a doprava

Navzdory snaze oddělit dopravu od růstu HDP roste i nadále objem dopravy rychleji než HDP. To má dopady v různých oblastech od dopravních zácp a zdravotních problémů způsobených látkami znečišťujícími ovzduší až ke zvýšeným emisím CO₂ majícím vliv na cíle EU týkající se změny klimatu.

Za účelem omezení negativních dopadů tohoto trendu růstu dopravy zahájila EU celou řadu iniciativ. Podporuje odklon od silniční dopravy na režimy s menšími environmentálními dopady, jako jsou čisté autobusy, lodní doprava a vlaková doprava. Komise také navrhla, aby

členské státy zavedly poplatky za infrastrukturu za účelem ovlivnění dopravní poptávky, aby ceny zaplacené uživateli dopravy odrážely plné náklady pro společnost (např. směrnice o evropské silniční známce), ale realizace zůstává omezená. Dále byl učiněn významný pokrok, i když byl kompenzován zvýšením poptávky a objemu dopravy, v technologii vozidel a paliv, jehož hnací silou byly právní předpisy a iniciativy EU. Dále se rovněž provádějí opatření zaměřená na zlepšení městského životního prostředí a regulaci využití půdy, např. prostřednictvím programu strukturálních fondů EU „Urban II“ a rámcového výzkumného programu. Komise také připravuje tematickou strategii o městském životním prostředí, která bude zveřejněna v roce 2005.

Vnější aspekty udržitelného rozvoje

Kromě výše uvedených neudržitelných trendů zahrnuje podpora udržitelného rozvoje na globální úrovni mimo jiné i následující akce EU:

Využití globalizace

Globalizace je nový kontext, ve kterém je třeba dosáhnout udržitelného rozvoje. I když může být důležitým stimulem pro udržitelný rozvoj, jsou přínosy globalizace příliš často nerovnoměrně rozděleny mezi zeměmi a v zemích samotných a neregulovaná integrace může mít negativní dopady na životní prostředí a společnost jako celek.

EU podporuje koherentní a integrovaný přístup k otázkám týkajícím se globalizace ve WTO, mezinárodních finančních institucích a v orgánech OSN. Chce také posílit klíčové orgány – jako je např. Mezinárodní organizace práce.

Pro efektivní a spravedlivou integraci rozvojového světa do globální ekonomiky jsou nesmírně důležitá pokračující jednání WTO, Rozvojová agenda z Dohá. Při těchto jednáních se EU od roku 2002 neustále snaží prosazovat své cíle ve smyslu podpory globálního udržitelného rozvoje v rámci velkého množství témat jednání. Dále vzhledem k tomu, že úsilí rozvojových zemí o integraci do globálního obchodního systému musí být efektivně podpořeno, byla jako jedna z prioritních oblastí pro rozvojovou spolupráci vyčleněna obchodní pomoc a rozměr obchodní pomoci byl integrován do všech relevantních úrovní rozhodování o přidělování finančních prostředků.

Kromě toho učinila EU od Světového summitu o udržitelném rozvoji také důležité kroky pro realizaci podpůrných opatření týkající se obchodní politiky mimo rámec Rozvojové agendy z Dohá mimo jiné prostřednictvím snah o zahrnutí bytostného prvku udržitelného rozvoje do všech probíhajících nebo budoucích bilaterálních či regionálních jednání.

Lepší správa věcí veřejných na globální úrovni

Dobrá správa věcí veřejných a podpora demokracie jsou zásadními faktory při dosažení Rozvojových cílů tisíciletí. Prohlášení u příležitosti Summitu tisíciletí uvádí, že vytváření prostředí přispívajícího k rozvoji a eliminaci chudoby závisí mimo jiné na dobré správě věcí veřejných v rámci každé země, dobré správě věcí veřejných na mezinárodní úrovni a na průhlednosti finančních, měnových a obchodních systémů.

Komise se budováním institucionální kapacity, dobrou správou věcí veřejných a právním státem zabývá ve sdělení o správě věcí veřejných a rozvoji, v němž se zaměřuje na budování institucionální kapacity a dialog o správě věcí veřejných v různých typech situací, v nichž se

příslušné země nacházejí. Byly také podniknuty snahy podporovat udržitelný rozvoj ve všech stávajících mezinárodních a regionálních dohodách o spolupráci a nástrojích politik. Kromě toho bylo posílena mezinárodní správa věcí veřejných pro udržitelný rozvoj středem úsilí EU vytvořit efektivní multilateralismus.

Financování pro rozvoj

Pro splnění Rozvojových cílů tisíciletí je zapotřebí finančních prostředků. Cíl OSN, 0,7 % hrubého národního důchodu (HND) pro oficiální rozvojovou pomoc (ORP), je však ještě stále daleko.

EU definovala svůj příspěvek k procesu financování rozvoje v osmi výslovných závazcích schválených Evropskou radou v Barceloně dne 14. března 2002. Poslední monitorovací zpráva předpokládá, že výše pomoci v rozšířené EU (25 členských států) jako celku překročí svůj přechodný cíl 0,39 % hrubého národního důchodu (HND) pro ORP a do roku 2006 dosáhne 0,42 % HND, tj. zhruba 38,5 miliard EUR. Celkový objem dalších zdrojů vyčleněných v průběhu let 2002–2006 činí 19 miliard EUR.

Část II: Reakce na výzvy

5. BUDOUCÍ SMĚRY VÝVOJE

Ve světle pokračujících výzev musí Evropa nejen stát za svým závazkem podporovat dlouhodobý program pro udržitelný rozvoj a lepší kvalitu života, ale také hledat způsoby, jak tyto problémy řešit efektivněji.

5.1. Opětné potvrzení základních zásad strategie udržitelného rozvoje Evropské unie

Koncept udržitelného rozvoje a komplementarita mezi strategií udržitelného rozvoje a lisabonskou strategií byly objasněny v předmluvě.

Kromě toho hodnocení potvrdí podstatný **trojrozměrný charakter** udržitelného rozvoje jako základního kamene strategie, tedy rozvoj, kterého lze dosáhnout pouze za předpokladu, že ekonomický růst, sociální začlenění a ochrana životního prostředí budou propojeny jak v Evropě, tak v jiných částech světa.

Hodnocení také vezme v úvahu **příspěvek EU ke globálnímu udržitelnému rozvoji** dvěma způsoby: za prvé řešením mezinárodních aspektů šesti neudržitelných trendů, jimiž se zabývá strategie, za druhé integrací vnějších politik EU, které přispívají ke globálnímu udržitelnému rozvoji, do zmíněné strategie. Tak EU znovu potvrdí a posílí svůj závazek převzít vedoucí roli v prosazování agendy udržitelného rozvoje na globální úrovni.

5.2. Opětné potvrzení nového přístupu k vytváření politik a koherenci politik

Hodnocení posílí „**nový přístup k vytváření politik**“ jako ústřední prostředek, s jehož pomocí se udržitelný rozvoj přesune do centra vytváření politik EU. Budoucí strategie udržitelného rozvoje EU ještě více podpoří zejména různé složky programu EU týkajícího se lepší tvorby právních předpisů včetně posouzení dopadů, konzultace zainteresovaných osob a zjednodušení regulačních mechanismů.

To znamená, že udržitelné a nákladově efektivní vytváření politik bude i nadále podporováno pomocí lepší tvorby právních předpisů včetně efektivnějšího provádění **vyváženého mechanismu posouzení dopadů** pokrývajícího nové interní i externí politické iniciativy Komise. Kromě toho budou studie posouzení dopadů udržitelnosti i nadále používány u významných obchodních dohod. Tento nástroj byl sice v nedávné době zdokonalen, aby zohlednil první zkušenosti²¹, avšak i nadále bude věnována pozornost možným způsobům dalšího zlepšení této metody, zejména s ohledem na ekonomické, sociální a environmentální aspekty udržitelného rozvoje. V tomto ohledu má Komise také v úmyslu zlepšit konzultace zainteresovaných osob o politikách EU. Pozornost bude také dále věnována důležitosti zajištění adekvátního navázání na interinstitucionální dohodu mezi Evropským parlamentem a

²¹ Viz „Impact Assessment: Next Steps. In support of competitiveness and sustainable development“ (Posouzení dopadů: Další kroky. Na podporu konkurenceschopnosti a udržitelného rozvoje), SEC (2004) 1377, ze dne 21. října 2004.

Radou²² (např. potřebě, aby Evropský parlament a Rada uplatňovaly stejné zásady a normy týkající se posouzení dopadů, pokud jde o posouzení dopadů výrazných změn návrhů Komise).

Do nového přístupu je také zahrnuta **otevřená metoda koordinace**, zejména v oblasti sociálního začlenění, přístupu na trh práce a sociální ochrany, kde tato metoda hraje klíčovou roli při modernizaci systémů sociální ochrany.

Jako součást nového přístupu k tvorbě politik bude Komise i nadále podporovat využívání **tržních nástrojů** za účelem zohlednění skutečných nákladů využívání zdrojů a jeho environmentální dopad pro společnost. Členské státy budou například vyzvány, aby zkoumaly, jak by mohly přesunout břemeno zdanění z pracovní síly na příčiny poškození životního prostředí. Hodnocení rovněž ještě více zdůrazní důležitost investic do **vědy a technologie** pro udržitelný rozvoj. Možné prostředky pro další podporu ekologických inovací zahrnují výzkumný program EU, inovační politiku Komise a také veřejné zakázky. Bude rovněž podporována výměna informací s externími partnery o udržitelném rozvoji, vědě a technologii.

5.3. Pokračující zaměření na klíčové neudržitelné trendy a detailnější zkoumání vazeb mezi neudržitelnými trendy

Hodnocení bude udržovat zaměření strategie na **hlavní trendy představující hrozbu pro udržitelný rozvoj**. Mnohé z těchto trendů lze řešit pouze prostřednictvím nepřetržitých a dlouhodobých opatření a budou s nimi spojeny významné strukturální změny ve fungování našich společností a ekonomik. To by však nemělo být výmluvou pro nečinnost v krátkodobém horizontu.

Hodnocení bude proto zahrnovat **důkladné posouzení neudržitelných trendů obsažených v současné strategii** z hlediska identifikace cílů a nezbytných opatření v budoucích letech. Prioritní oblasti identifikované v roce 2001 by měly být také uvedeny do souladu s mezinárodními závazky přijatými EU na Světovém summitu o udržitelném rozvoji, konferenci OSN o financování pro rozvoj a rovněž s prohlášením přijatým u příležitosti Summitu tisíciletí OSN a s jinými multilaterálními smlouvami a závazky přijatými EU. Kromě toho budou aktualizovány, aby zohlednily přistoupení deseti nových členských států k EU – a perspektivu dalšího rozšiřování v ne příliš vzdálené budoucnosti – které představuje nové výzvy pro schopnost Unie řešit neudržitelné trendy. V této souvislosti bude toto hodnocení také zkoumat možnost přidání omezeného počtu nových nebo předtím nezohledněných trendů včetně ekonomicky neudržitelných trendů.

V neposlední řadě bude hodnocení více zaměřeno **na identifikaci vzájemných vztahů mezi zvolenými neudržitelnými trendy**. Bude usilovat o maximalizaci pozitivních synergických efektů a redukci kompromisů. Například podporou přesunu dopravy ze silniční na kolejovou je možné snížit emise skleníkových plynů a současně snížit dopravní zácpy (řešení, z něhož mají prospěch všichni). Dalším příkladem by byly investice do základní technologické změny vedoucí k vyšší konkurenceschopnosti a současně ke zlepšení kvality životního prostředí a sociální soudržnosti.

²² Interinstitucionální dohoda o zlepšení tvorby právních předpisů ze dne 31. prosince 2003, Úř. věst. C 321, 31.12.2003, s. 1.

5.4. Stanovení cílů, cílových hodnot a milníků

Přístup přijatý ve strategii z roku 2001 měl definovat střednědobé hlavní cíle týkající se každého z neudržitelných trendů a identifikovat celou řadu opatření k jejich řešení. Hodnocení potvrdí potřebu jasnějších cílů, cílových hodnot a souvisejících konečných termínů jako způsobu zaměřit se na opatření v prioritních oblastech a umožnit měření pokroku.

Ačkoli tyto trendy představují dlouhodobé problémy vyžadující dlouhodobá řešení, je stanovení jasných přechodných cílových hodnot a měření pokroku jediným způsobem jak zajistit, aby se společnost ubírala správným směrem. Stanovení dlouhodobých cílů proto nesmí znamenat odklad konání.

Revidovaná strategie proto představí nové hlavní cíle pro každý z neudržitelných trendů a stanoví přechodné milníky, které umožní EU monitorovat skutečný pokrok. Operační cíle a akční plány budou identifikovány v rámci relevantních interních a externích odvětvových politik, které budou také hlavními prostředky provádění a monitorování politických iniciativ, včetně mezinárodních závazků přijatých v rámci prohlášení u příležitosti Summitu tisíciletí a závazků přijatých na summitech v Barceloně a Monterrey.

5.5. Zajištění efektivního monitorování

Rozhodnutí v Göteborgu zajistit každoroční monitorování strategie na jarních zasedáních Evropské rady nesplnilo očekávání. V hodnocení bude vytvořen posílený systém podávání zpráv. Zaměří se na krátkodobé a střednědobé plnění cílů strategie, přičemž současné zprávy o otázkách udržitelného rozvoje budou co nejvíce propojeny a zjednodušeny. Rovněž bude více vyjasněna institucionální odpovědnost (zejména úloha Evropské rady a Evropského parlamentu) v procesu monitorování.

Monitorování bude prováděno zejména na základě ukazatelů udržitelného rozvoje vytvořených Komisí. Ty budou čerpat mimo jiné z různých ukazatelů vyvinutých v rámci procesů odvětvových politik a ze syntézy, která z nich byla provedena v podobě souboru strukturálních ukazatelů, jež monitorují pokrok směrem k cílům stanoveným v lisabonské reformní agendě. Za účelem posílení efektivního monitorování bude také vyvinuto větší úsilí o vytváření budoucích modelů, předpovědí a dalšího shromažďování vědeckých dat.

5.6. Posílení vlastní odpovědnosti a zlepšení spolupráce s veřejnými a soukromými subjekty na všech úrovních

Je třeba uskutečnit další opatření pro zvýšení povědomí, mobilizaci a zapojení zainteresovaných osob na všech úrovních. Musí být jasné, kdo je kdy zodpovědný za co a kdo ponese náklady. Pro tento účel bude Komise zkoumat, jak vytvořit efektivní partnerství s průmyslem, odbory, nevládními organizacemi a sdruženími spotřebitelů, zejména s ohledem na diskuse o tom, jak přispět k omezení neudržitelných trendů identifikovaných v kontextu hodnocení.

Bude se hledat větší spojitost mezi EU, globálními, vnitrostátními, regionálními a místními iniciativami za účelem podpory udržitelného rozvoje. Mezi možná opatření bude patřit identifikace společných priorit u každého z hlavních cílů, započetí procesu vzájemné výměny poznatků s členskými státy a/nebo regiony a vytvoření mechanismů stálé výměny informací o osvědčených postupech.

Unie bude muset také zvýšit úsilí za účelem stimulace dalších opatření v jiných částech světa, jak v průmyslově vyspělých zemích, zemích v přechodné fázi a v rozvojových zemích. Komise se bude snažit o vytvoření dialogu o cílech udržitelného rozvoje s partnery mimo EU, zejména s veřejnou správou a občanskou společností ve třetích zemích a také mezinárodními organizacemi a nevládními organizacemi zaměřenými na globální otázky.

6. DALŠÍ KROKY

Komise vyzývá Evropskou radu, Radu, Evropský parlament, členské státy, regionální orgány a všechny subjekty občanské společnosti, aby předložily připomínky k navrženým směrům strategie. První příležitostí k diskusi bude fórum zainteresovaných osob uspořádané Evropským hospodářským a sociálním výborem ve dnech 14. a 15. dubna 2005. Komise pak později v průběhu tohoto roku předloží návrh revidované strategie udržitelného rozvoje pro Unii.